

Recente trends in de gezondheid van jongeren in Vlaanderen

Prof. dr. Karel Hoppenbrouwers

m.m.v. Ciska Pieters, Cécile Guérin, Mathieu Roelants

Inhoud van de presentatie

- **Aspecten van gezondheid**
 - Perinatale gezondheid
 - Lichamelijke gezondheid
 - Diagnose emotionele, gedrags- en/of ontwikkelingsstoornis
 - Medicatiegebruik
- **Herkomst** en relatie tot
 - Gezondheid van de jongere
 - Vrijtijdsbesteding van de jongere
 - Bezorgdheid van ouders
- **Aspecten van welbevinden**
 - Tevredenheid met het leven (Life Satisfaction, LS)
 - Zelf-gescoorde gezondheid (Self-Rated Health, SRH)
 - Gezondheidsgerelateerd levenskwaliteit (KIDSCREEN-10)

Oudervragenlijst 12-jarigen: Gezondheid

■ Perinatale gezondheid

	12-jarige deelnemers (N=1500) %	0-jarige respondenten startbevraging (N=2106) %
Vroeggeboorte	5,7%	5,4%
Zwangerschapsprobleem	14,9%	32,5%
Neonataal probleem	11,4%	12,8%
Congenitale afwijking	4,2%	4,4%

Oudervragenlijst 12-jarigen: Gezondheid

■ Lichamelijke gezondheid

Heeft uw kind ooit een ernstig gezondheidsprobleem en/of ziekte doorgemaakt?	“JA” 15,8 %	Jongens 17,5 %	Meisjes 14,4 %
Ademhalingswegen (bv. astma)	9,5	11,3	7,8
Hart (bv. aangeboren hartafwijking)	1,3	1,7	1,0
Spierstelsel (bv. reuma)	1,7	2,1	1,3
Zenuwstelsel (bv. epilepsie)	2,1	1,8	2,4
Zintuigen (bv. verminderd gehoor)	3,0	2,7	3,2
Andere (bv. diabetes)	3,0	3,0	3,0

Oudervragenlijst 12-jarigen: Gezondheid

Emotionele, gedrags- en/of ontwikkelingsstoornissen

Is er bij uw kind ooit een diagnose gesteld van emotionele, gedrags- en/of ontwikkelingsstoornis?	“JA” 16,2 %	Ref. ¹ %	Jongens 21,8 %	Meisjes 11,4 %
Leerstoornis	7,3	2-10	8,7	6,2
ADHD	3,3	3-7,5	5,0	2,0
Autisme of ASS	1,9	0,25-0,9	3,3	0,8
Gedragsstoornis	1,4	2-16	2,0	0,8
Depressie	1,2	3,9	1,1	1,3
Motorische Coördinatiestoornis	1,1	2-6	1,4	0,8
Angststoornis	0,9	8-15	0,6	1,2
Mentale handicap	0,6	3	0,9	0,4
Gilles de la Tourette	0,4	0,1	0,8	0,0

¹ Portaal, Andries, & Ponjaert-Kristoffersen, 2001; Scheiris & Desoete, 2008; Scholing & Braet, 2002; Tanner & Goldman, 1997

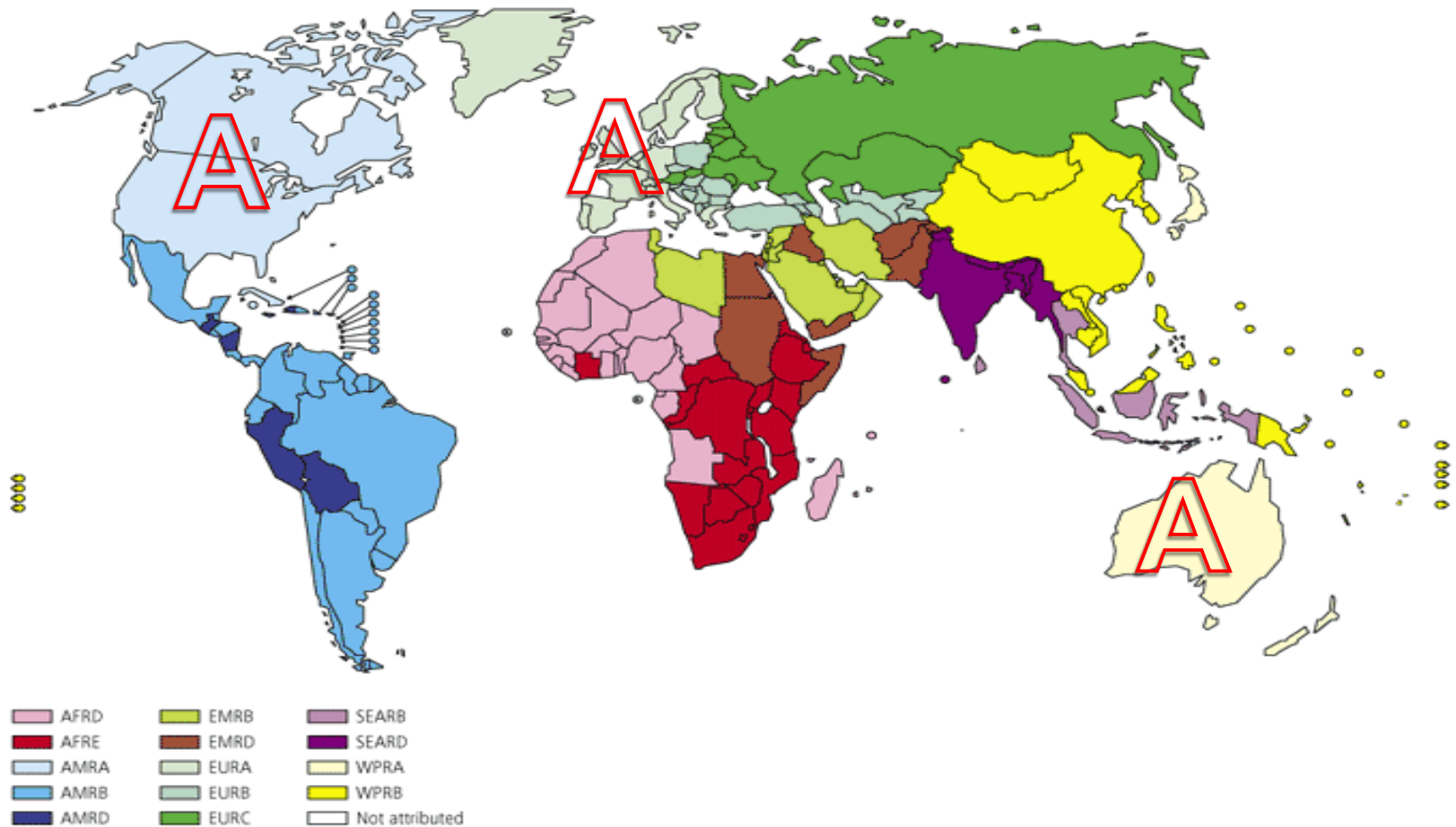
Oudervragenlijst 12-jarigen: Gezondheid

■ Medicatiegebruik

	12-jarige deelnemers (N=1500) %
Medicatie voor ernstige aandoening	
in de voorbije 4 weken	6.8
in de voorbije 12 maanden (uitgezonderd de voorbije 4 weken)	7.4
Vitaminepreparaten	
Minstens 1x/week	18.5
Minder dan 1x/week	24.3
Nooit	57.2

Herkomst volgens WHO-subregio's

Fig. 1. WHO subregions and mortality strata

WHO divides the world into six general regions: Africa (AFR), the Americas (AMR), the Eastern Mediterranean (EMR), Europe (EUR), South-East Asia (SEAR) and the Western Pacific (WPR). Countries within each of these regions are then divided into subregions on the basis of child and adult mortality (18). Stratum A = very low child mortality and very low adult mortality; B = low child mortality and very low adult mortality; C = low child mortality and high adult mortality; D = high child mortality and high adult mortality; E = high child mortality and very high adult mortality

Oudervragenlijst 12-jarigen: Herkomst

■ Herkomst van ouders

	12-jarigen Aantal	12-jarigen %
België	1290	89.8
WHO A subregio	61	4.2
WHO B-D subregio	85	5.9

} **10,2%**

- België:

Beide ouders zijn van Belgische herkomst

- WHO A- regio:

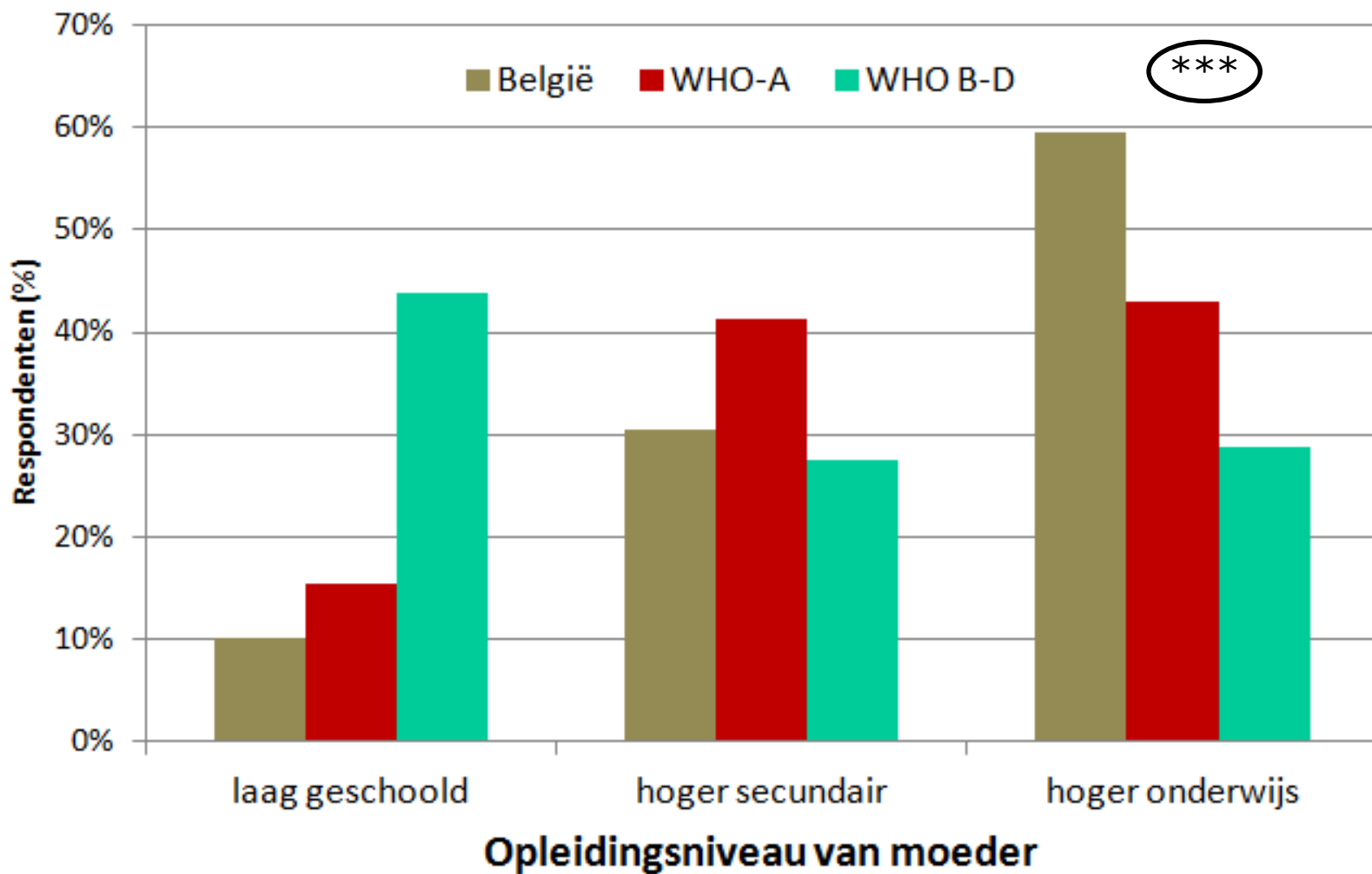
Minstens één ouder heeft een land uit de WHO A-regio als land van herkomst (eventueel in combinatie met België)

- WHO B-D regio:

Minstens één ouder heeft een land uit de WHO B-D-regio als land van herkomst (eventueel in combinatie met België of een land uit de WHO A-regio)

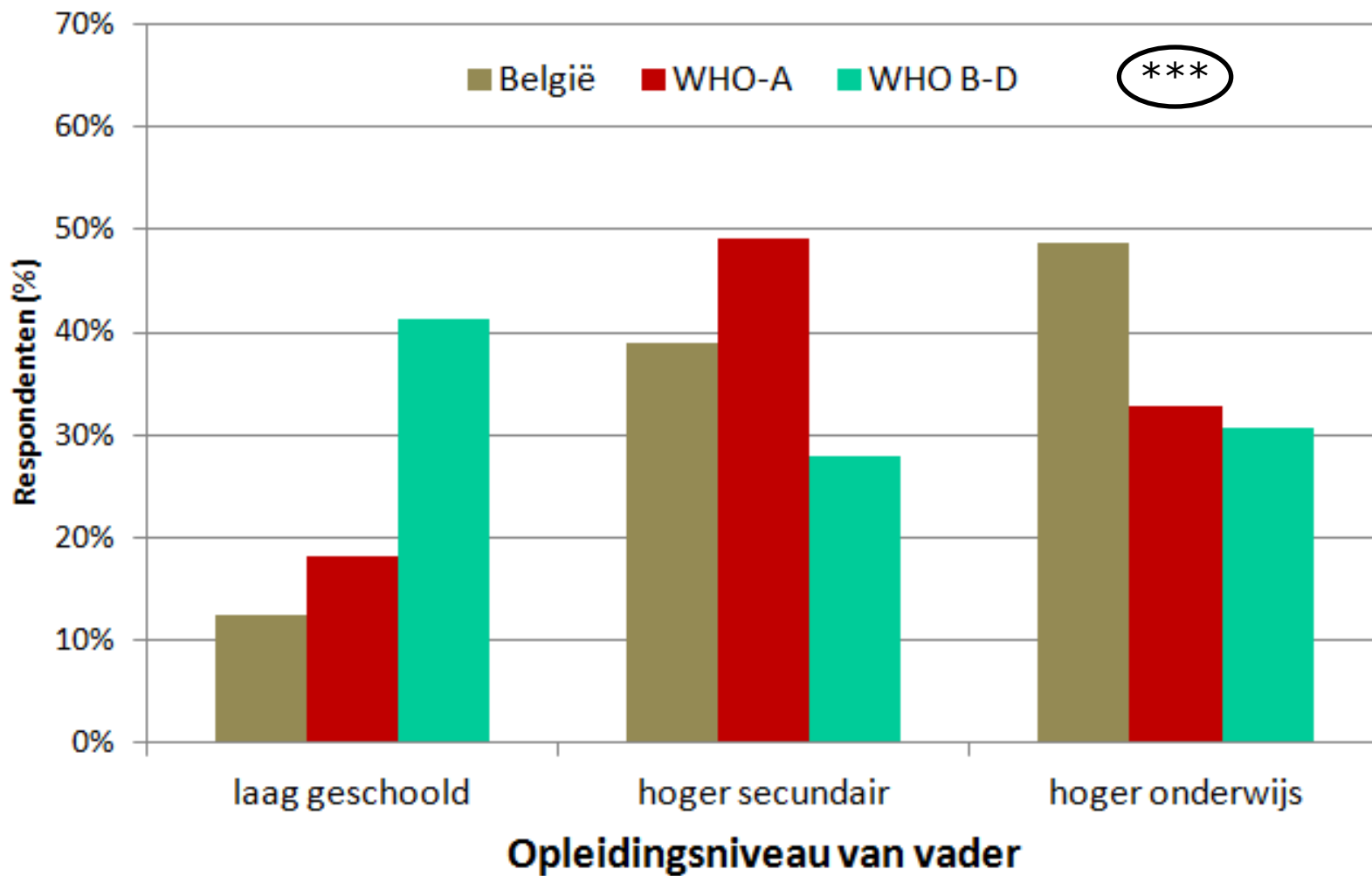
Oudervragenlijst 12-jarigen: Herkomst en SES-indicatoren

■ Opleidingsniveau van moeder

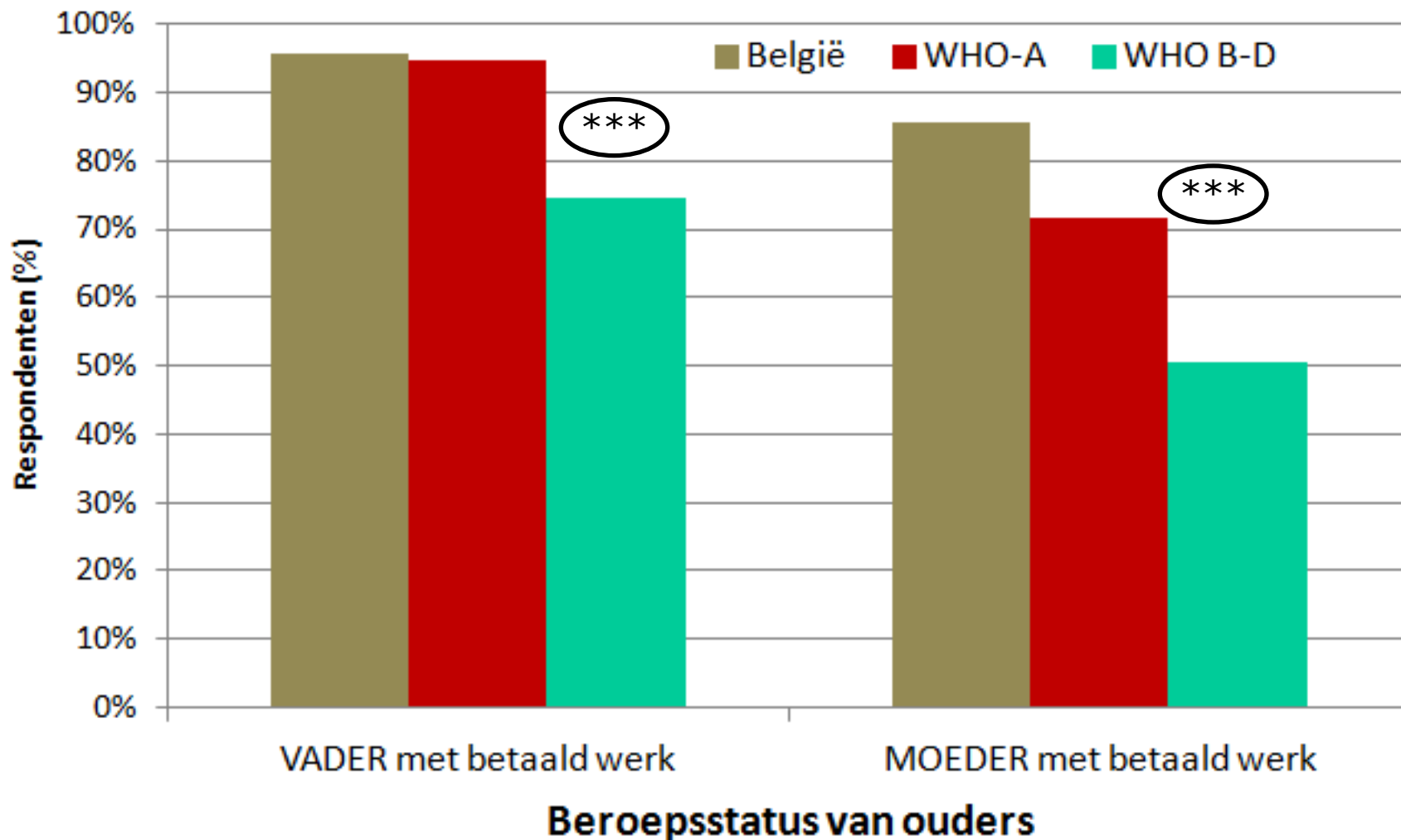
Oudervragenlijst 12-jarigen: Herkomst en SES-indicatoren

■ Opleidingsniveau van vader

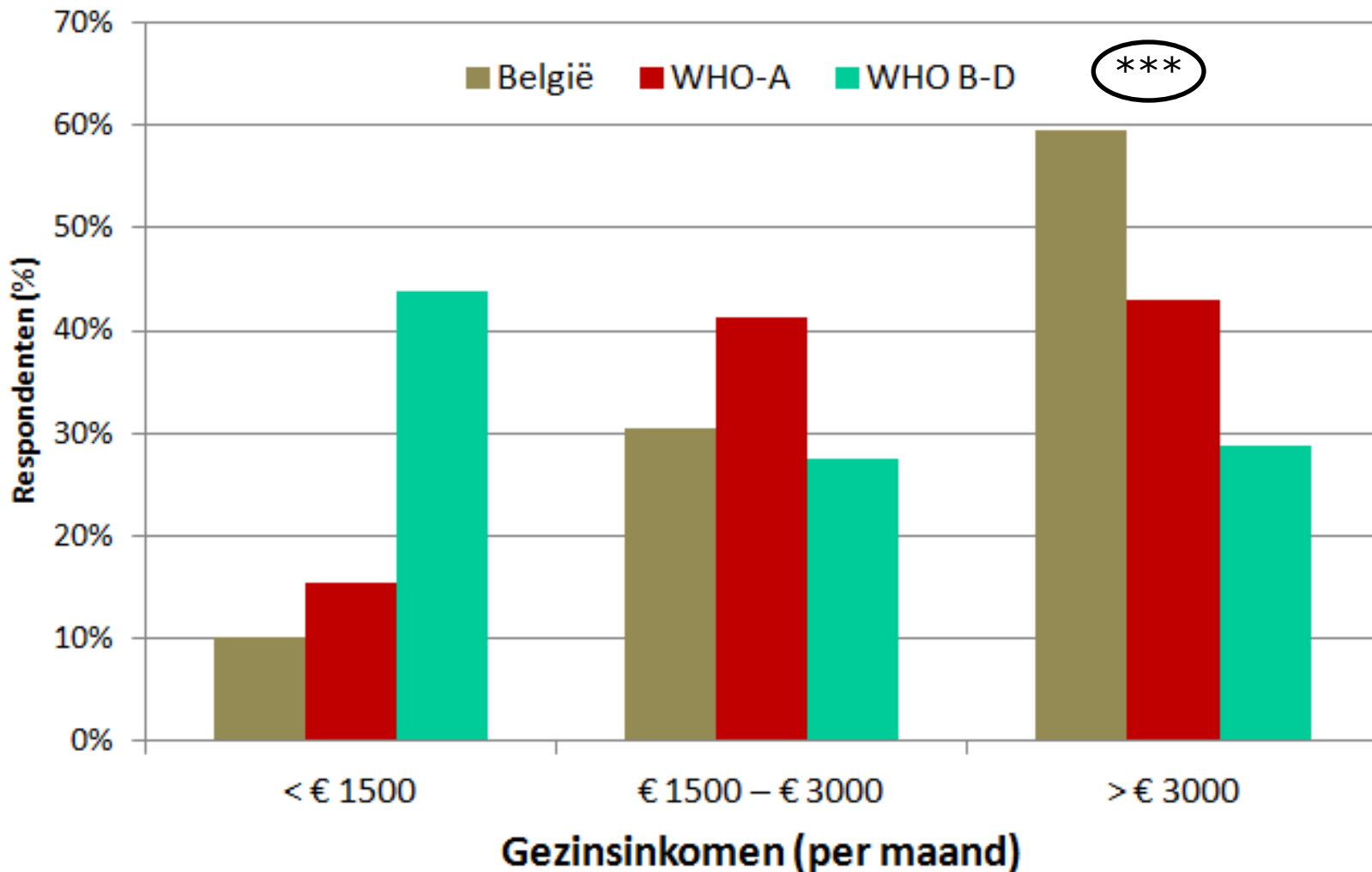
Oudervragenlijst 12-jarigen: Herkomst en SES-indicatoren

■ Beroepsstatus van ouders

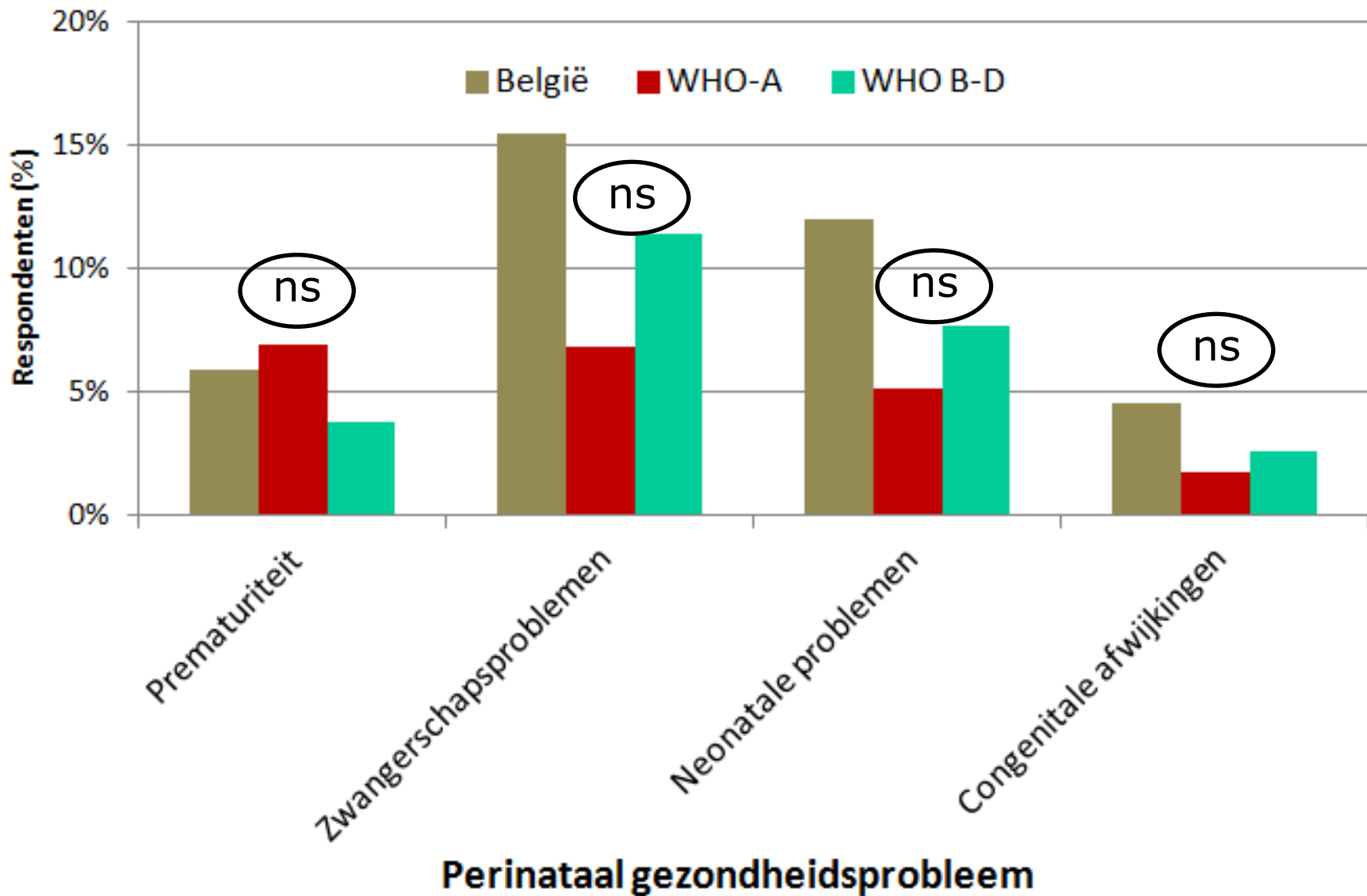

Oudervragenlijst 12-jarigen: Herkomst en SES-indicatoren

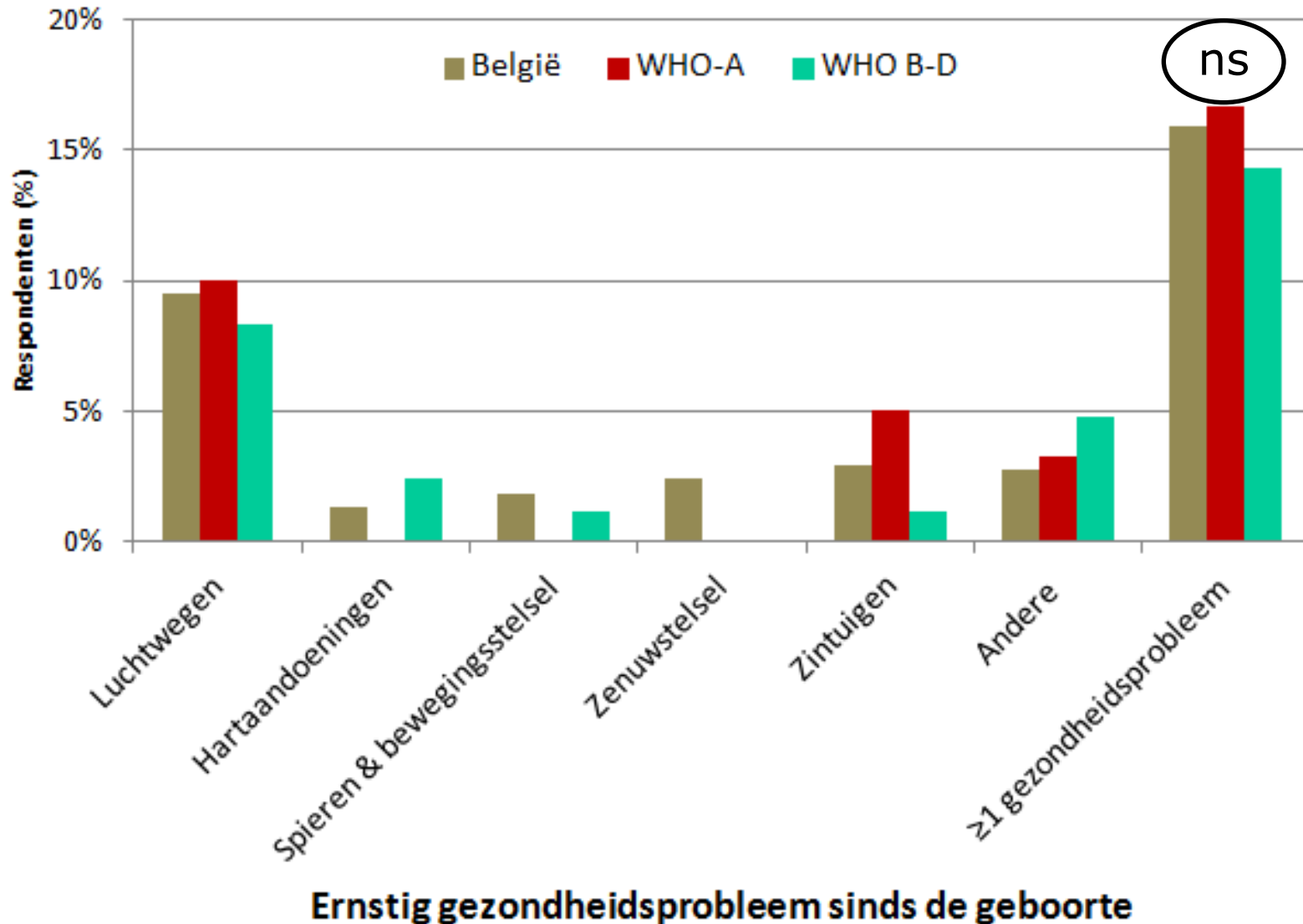
■ Gezinsinkomen

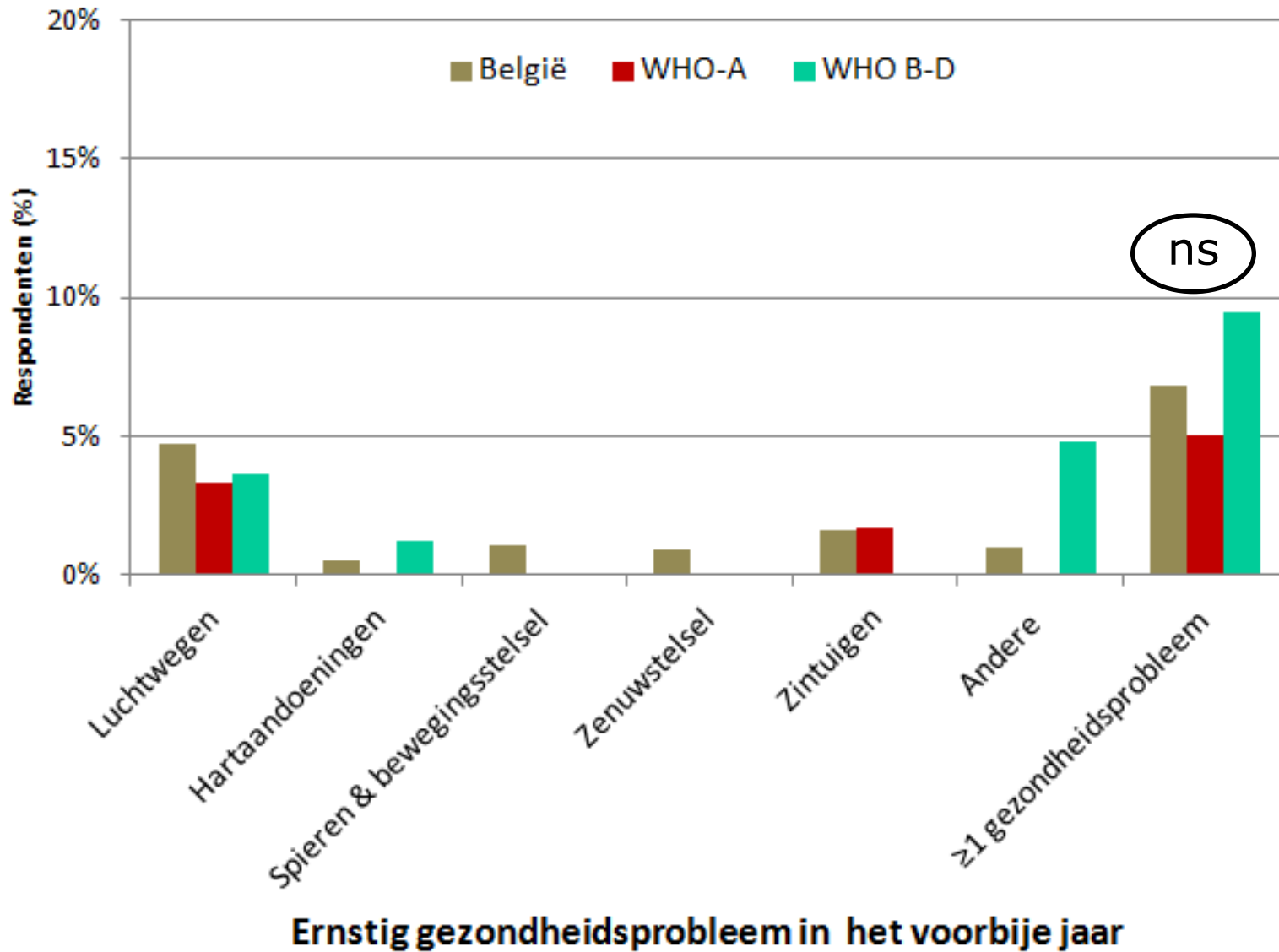
Herkomst en gezondheid van de jongeren

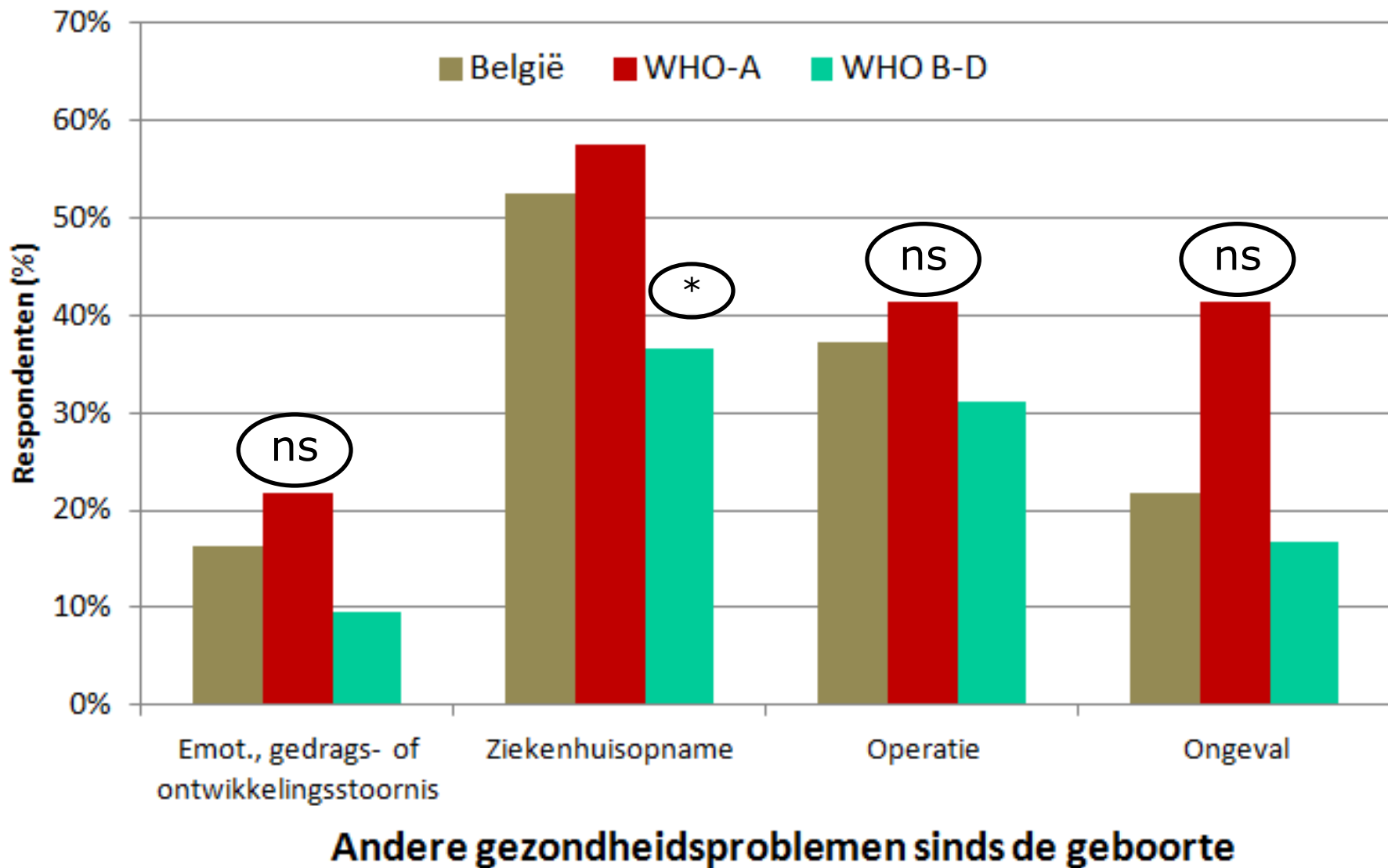
Herkomst en gezondheid van de jongeren

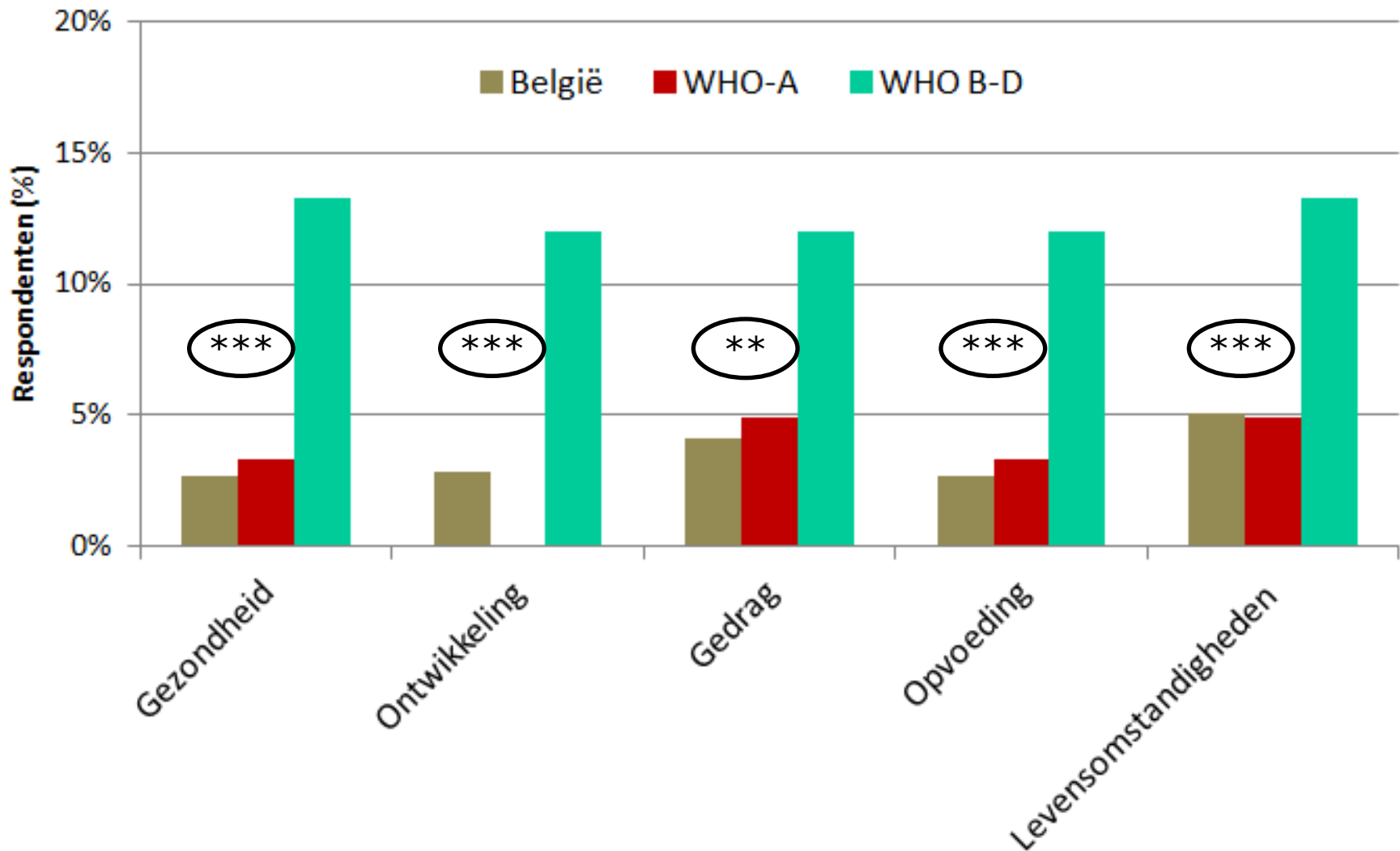
Herkomst en gezondheid van de jongeren

Herkomst en gezondheid van de jongeren

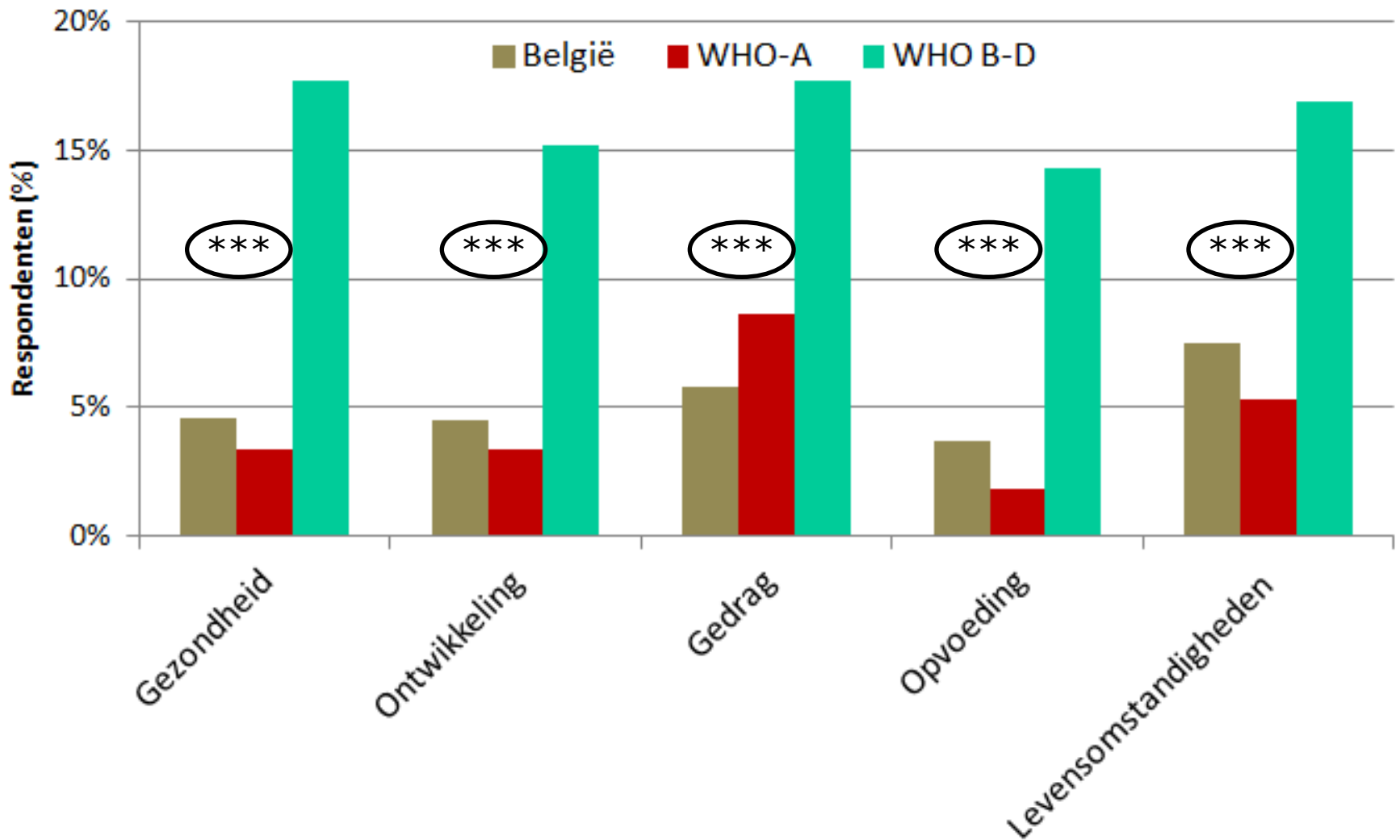

Herkomst en bezorgdheid van ouders

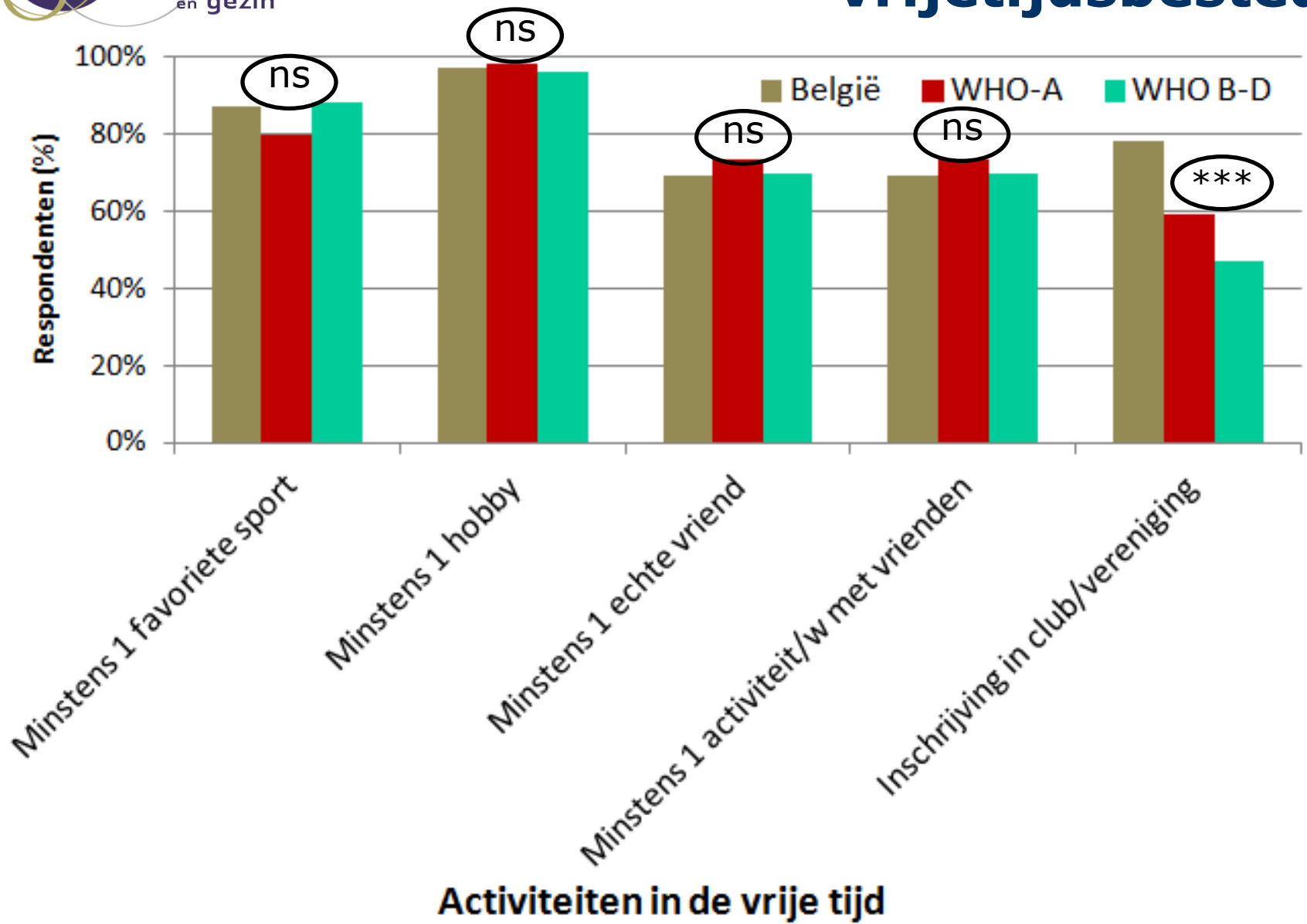
(heel) veel zorgen ivm het kind in de 2 voorbije weken

Herkomst en bezorgdheid van ouders

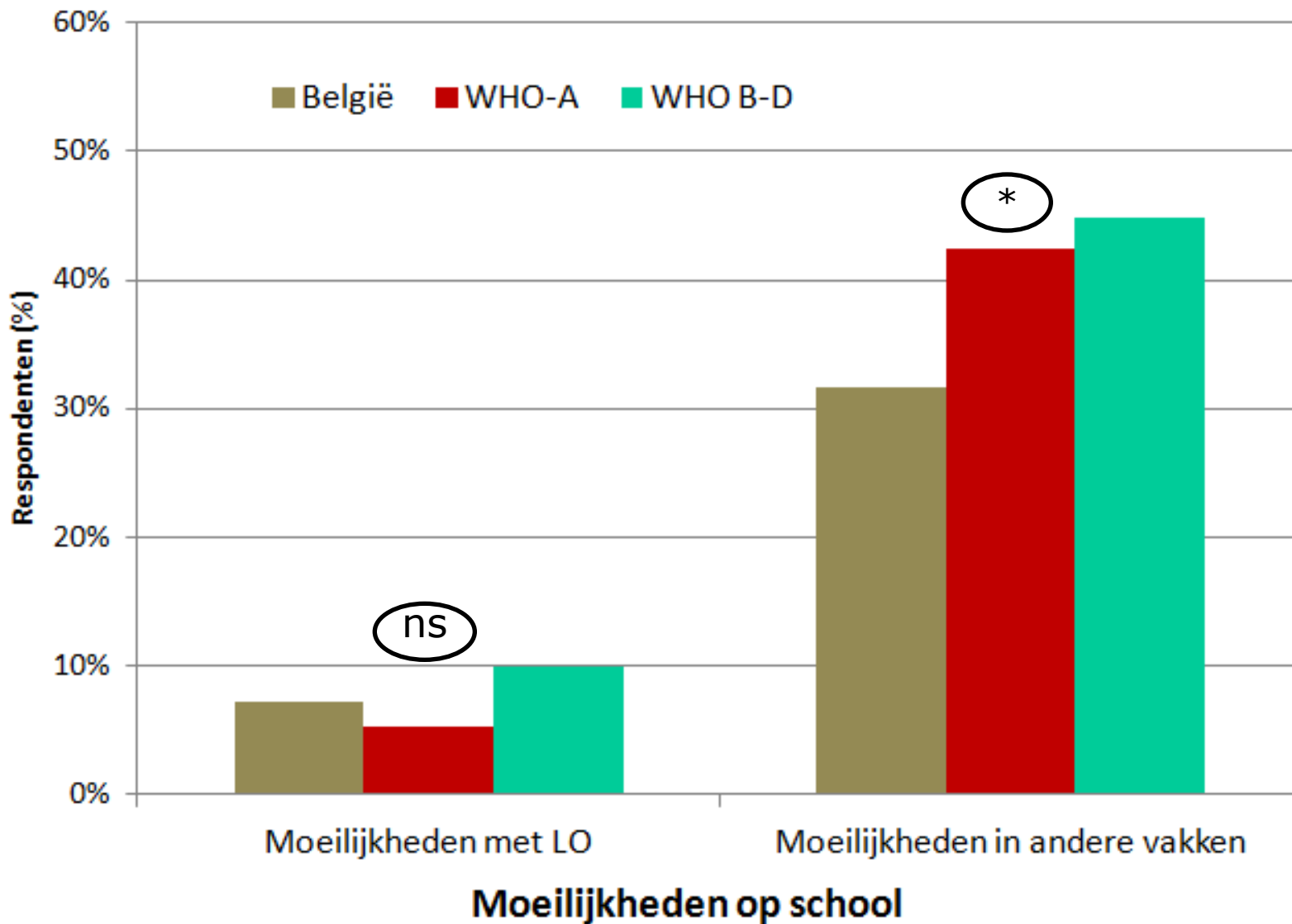

(heel) veel zorgen ivm het kind in het voorbije jaar

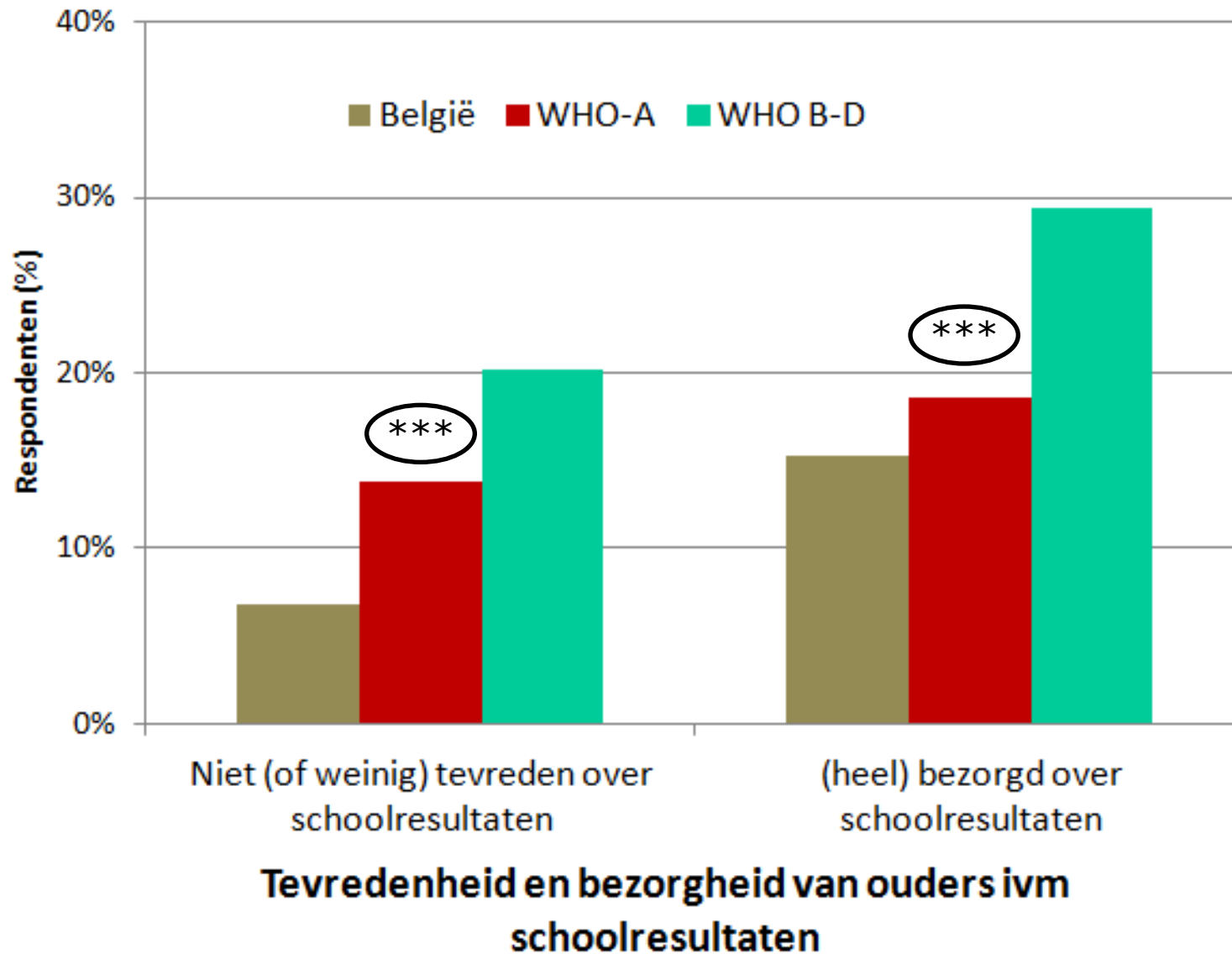
Herkomst en vrijetijdsbesteding

Herkomst en moeilijkheden op school

Herkomst en bezorgdheid van ouders

Jongerenvragenlijst 13-jarigen: Welbevinden

■ Tevredenheid met het leven (LS, life satisfaction)

Vraag	Antwoorden
Vind je dat je een fijn en mooi leven hebt? Of niet?	10-puntenschaal 0 : Ik heb het slechts denkbare leven 10 : Ik heb het best denkbare leven

■ Gemiddelde LS = 8.0 (SD=1.3)

■ **Geslacht (*)**

Jongens: 8.1 (SD=1.1) - Meisjes: 7.9 (SD=1.4)

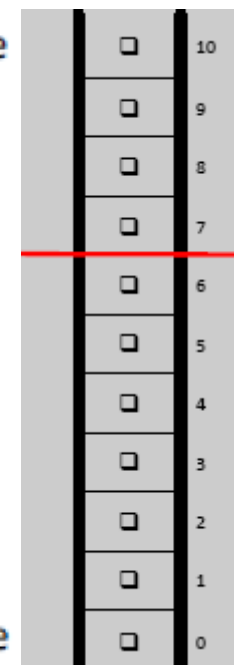
■ Hoge LS (LS ≥ 7):

■ Prevalentie: 90.9%

■ **Geslacht (*)**

Jongens: 93.4% - Meisjes: 89.1%

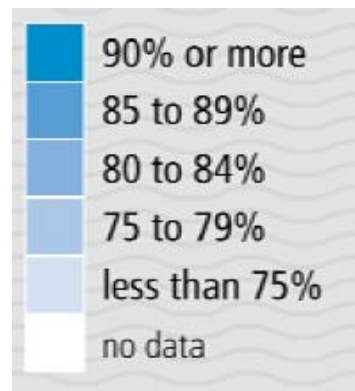
Best possible life

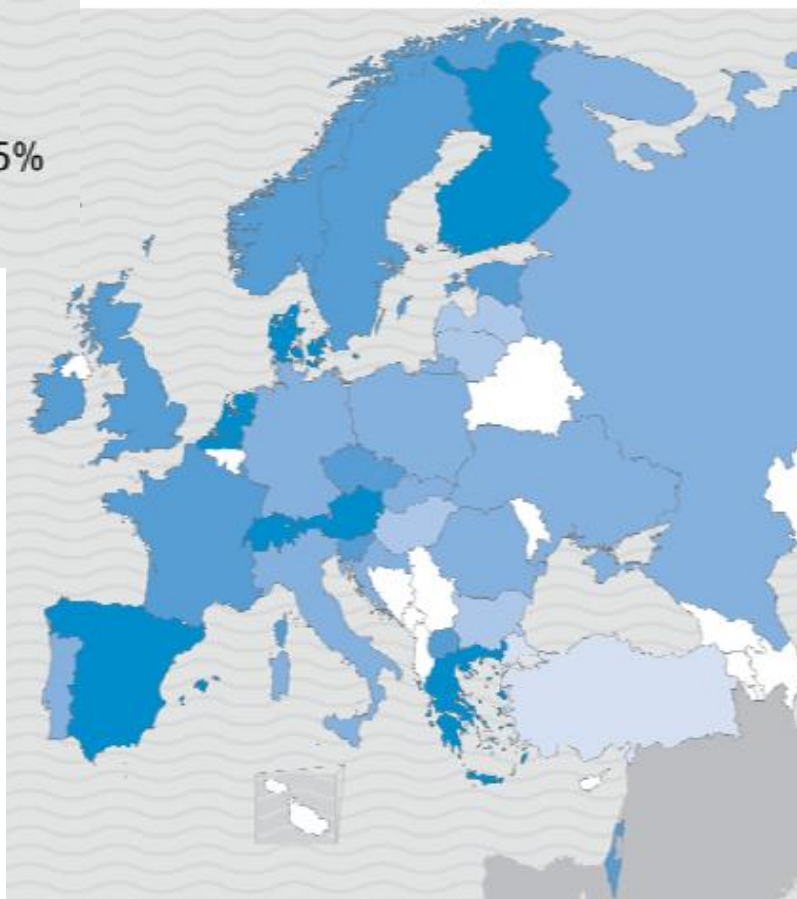
Worst possible life

Jongerenvragenlijst 13-jarigen: Welbevinden

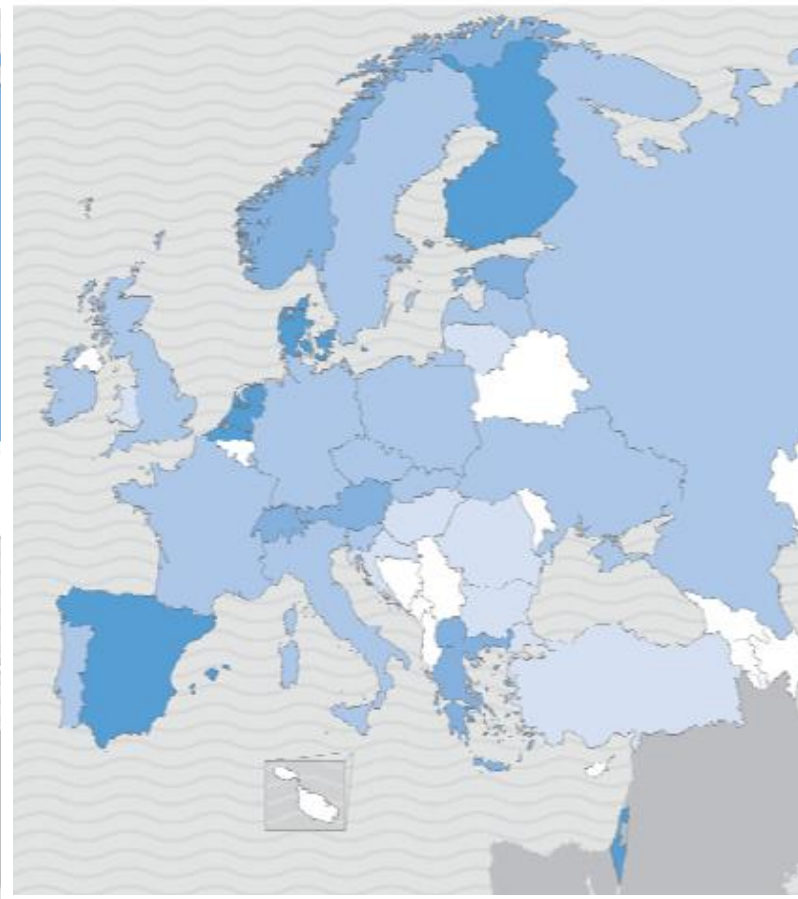
■ Tevredenheid met het leven: HBSC-studie (2006)

15-year-old boys who report high life satisfaction

15-year-old girls who report high life satisfaction

Jongerenvragenlijst 13-jarigen: Welbevinden

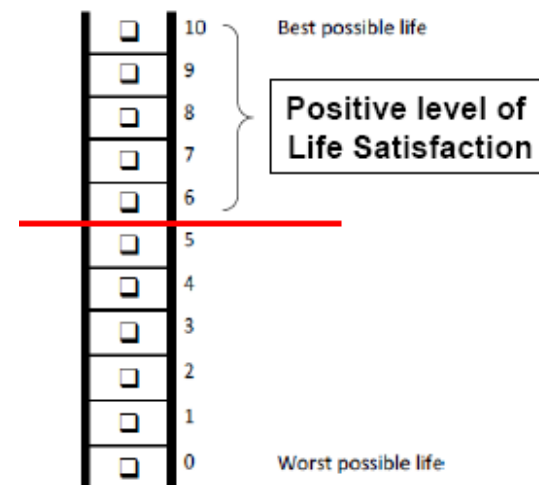
■ Tevredenheid met het leven naargelang de leeftijd

■ Positieve tevredenheid (LS ≥ 6)

■ Prevalentie: 95.3%

■ **Geslacht (***)**

Jongens: 97.9% - Meisjes: 93.4%

Life satisfaction indicator (score ≥ 6)	Studie Jongeren en Gezondheid Vlaanderen 2002	Studie Jongeren en Gezondheid Vlaanderen 2006	12-jarigen JOnG! 2010
Alle leeftijdsgroepen			
Jongens	89%	91%	
Meisjes	87%	89%	
Leeftijdsgroep 13-14j			
Jongens	90%	92%	98%
Meisjes	88%	89%	93%

Jongerenvragenlijst 13-jarigen: Welbevinden

■ Zelf-gescoorde gezondheid (Self-Rated Health, SRH)

Vraag	Antwoorden
Hoe vind je dit schooljaar je gezondheid?	11-puntenschaal 0 : Zeer slecht → 10 : Zeer goed Omgezet naar 5-puntenschaal 1 : Slecht → 5 : heel erg goed

■ Gemiddelde SRH = 4.31 (SD=0.7)

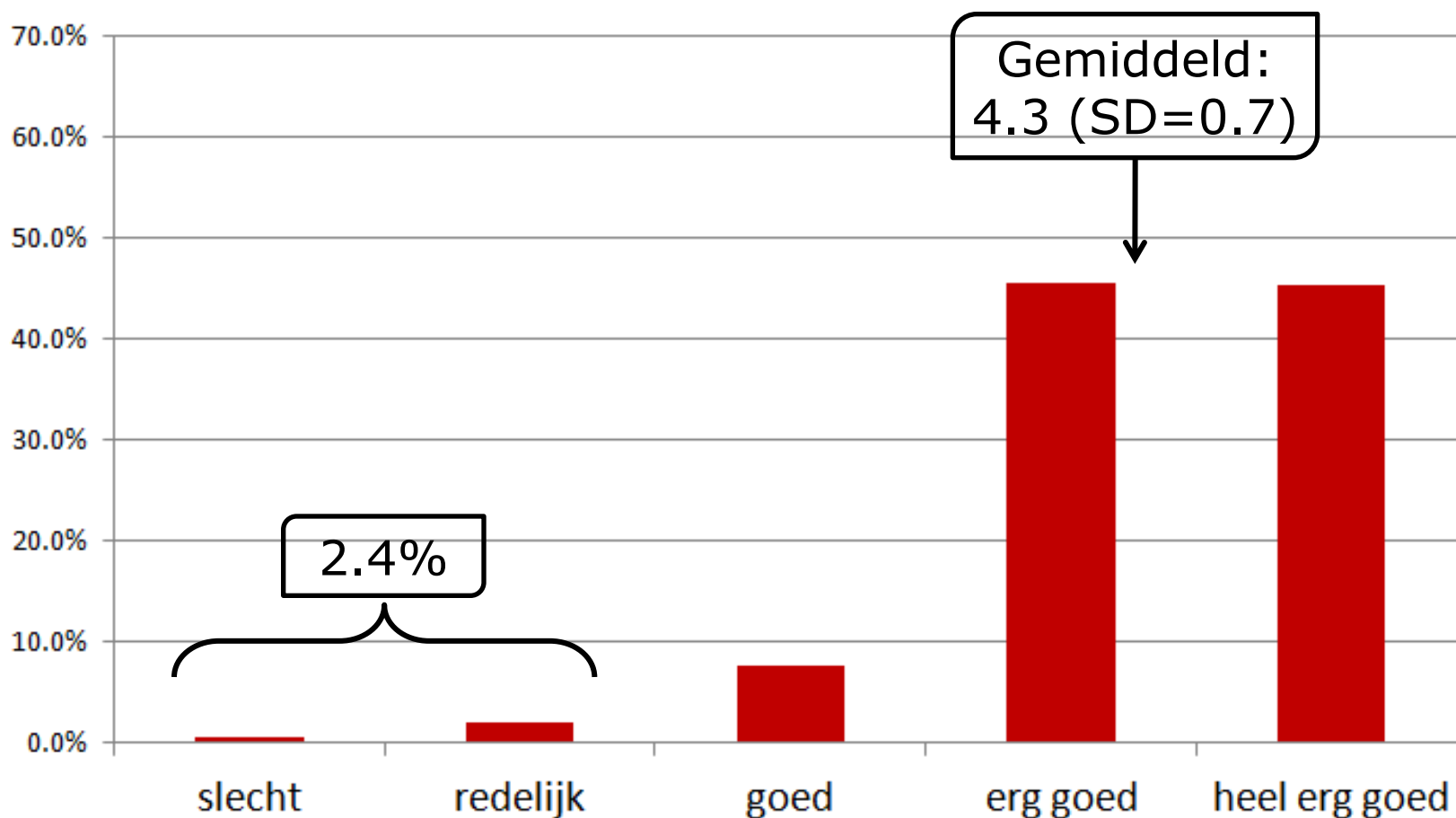
■ **Geslacht (***)**

Jongens: 4.4 (SD=0.7) - Meisjes: 4.2 (SD=0.8)

Jongerenvragenlijst 13-jarigen: Welbevinden

■ Zelf-gescoorde gezondheid (SRH)

Hoe vind je dit schooljaar je gezondheid?

Jongerenvragenlijst 13-jarigen: Welbevinden

■ Zelf-gescoorde gezondheid (SRH)

Lage SRH (Cut off $SRH < 3$)

- Algemene prevalentie: 2,4%
- **Geslacht (*)**: jongens 1,1% - meisjes 3,4%
- Minstens 1 ernstig gezondheidsprobleem sinds de geboorte (oudervragenlijst) en naargelang geslacht (NS)
- Minstens 1 ernstig gezondheidsprobleem sinds de vorige ouderbevraging (rond 12 jaar):
 - Jongens (NS)
 - Meisjes: geen gezondheidsprobleem en lage SRH: 2,9%
 - Meisjes: met gezondheidsprobleem en lage SRH: 10,0%

Jongerenvragenlijst 13-jarigen: Welbevinden

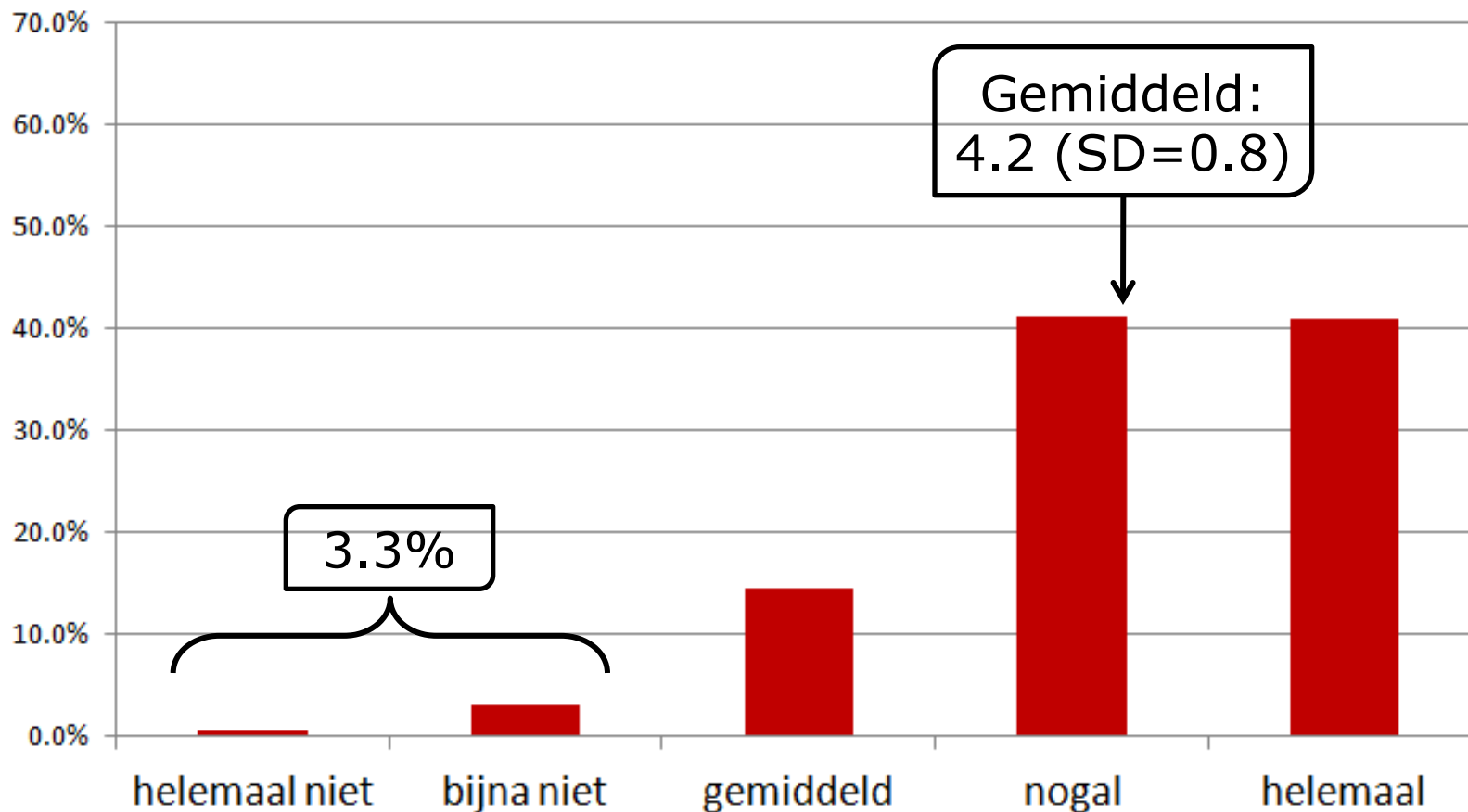
- **KIDSCREEN-10: gezondheidsgerelateerde levenskwaliteit (HRQoL)**

	Vragen	Antwoorden
Q1	Heb je je fit en gezond gevoeld?	5-puntenschaal
Q2	Heb je je vol energie gevoeld?	"
Q3	Heb je je verdrietig gevoeld?	"
Q4	Heb je je eenzaam gevoeld?	"
Q5	Heb je voldoende tijd voor jezelf gehad?	"
Q6	Heb je in je vrije tijd dingen kunnen doen die je wilde?	"
Q7	Hebben je ouders je eerlijk behandeld ?	"
Q8	Heb je plezier gehad met je vrienden ?	"
Q9	Is het goed gegaan op school ?	"
Q10	Heb je goed kunnen opletten ?	"

Jongerenvragenlijst 13-jarigen: Welbevinden

■ KIDSCREEN-10

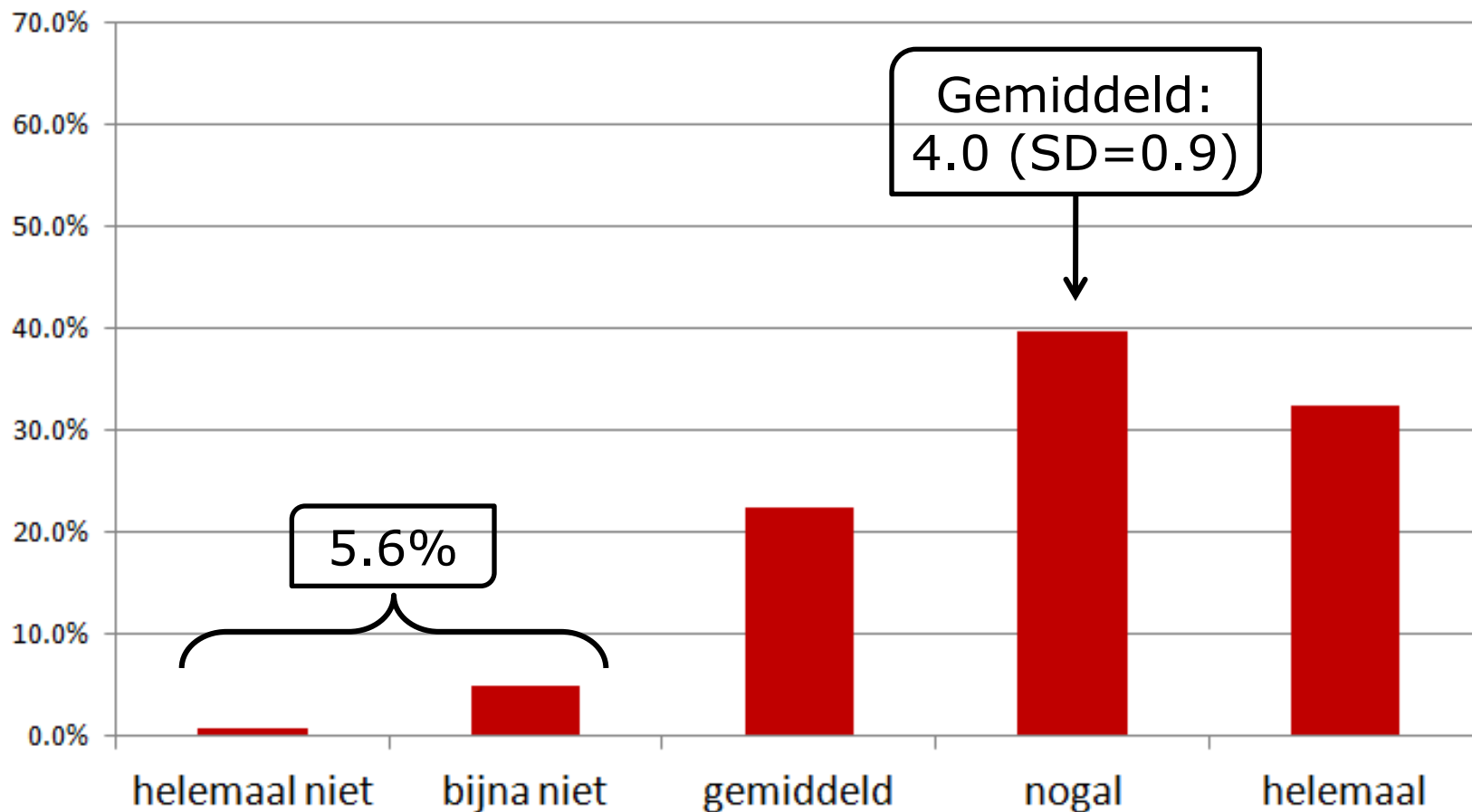
Q1: Heb je je fit en gezond gevoeld?

Jongerenvragenlijst 13-jarigen: Welbevinden

■ KIDSCREEN-10

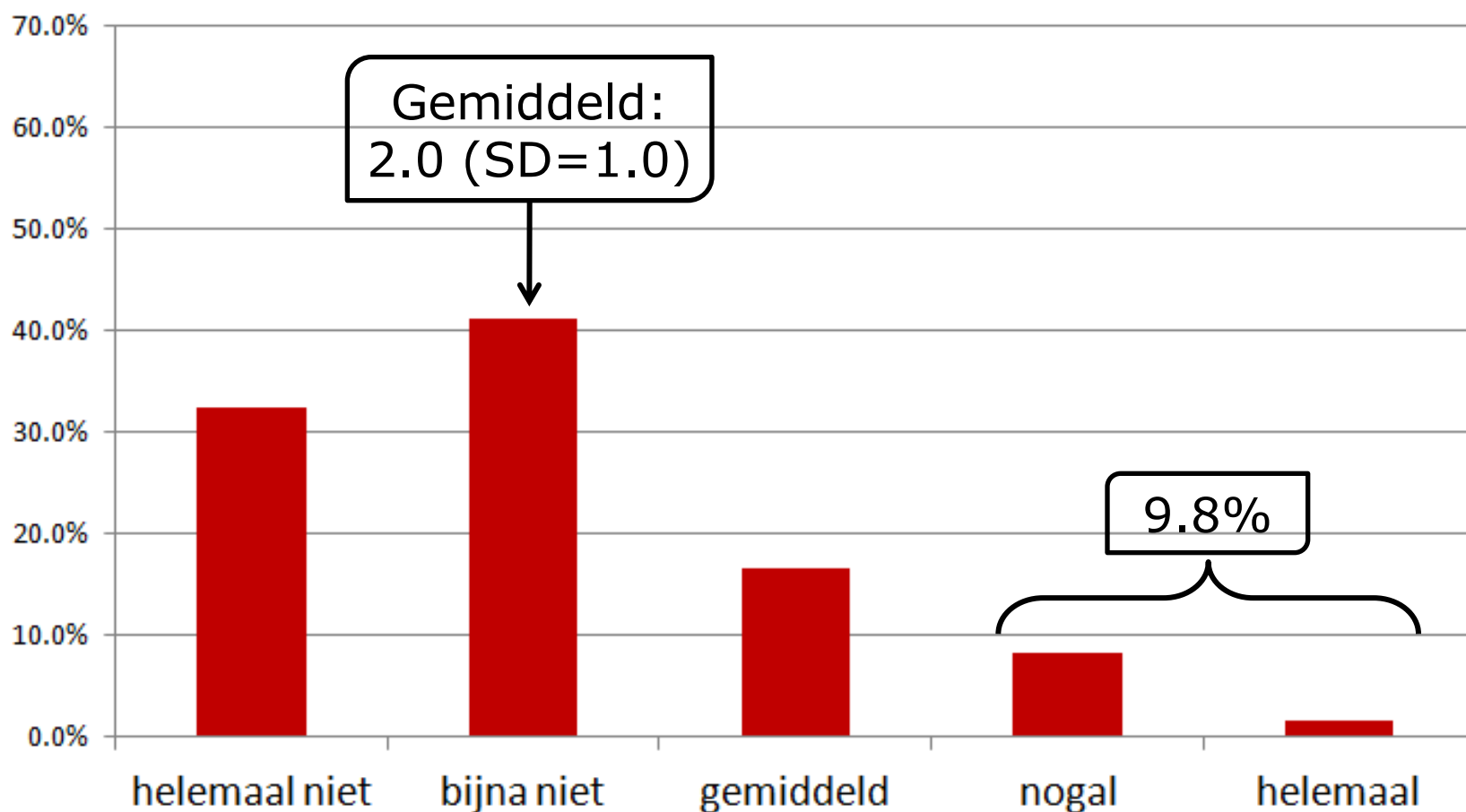
Q2: Heb je je vol energie gevoeld?

Jongerenvragenlijst 13-jarigen: Welbevinden

■ KIDSCREEN-10

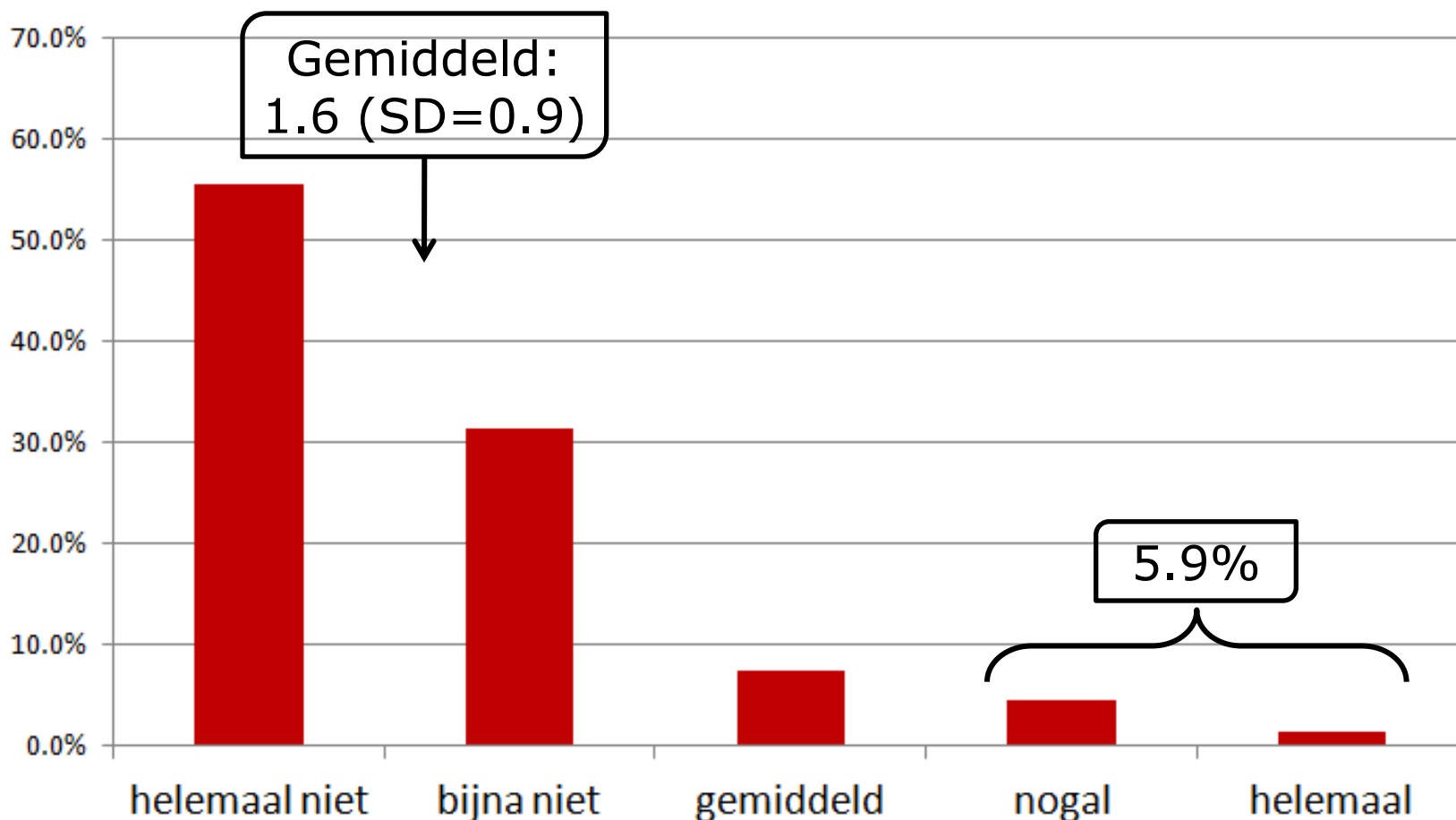
Q3: Heb je je verdrietig gevoeld?

Jongerenvragenlijst 13-jarigen: Welbevinden

■ KIDSCREEN-10

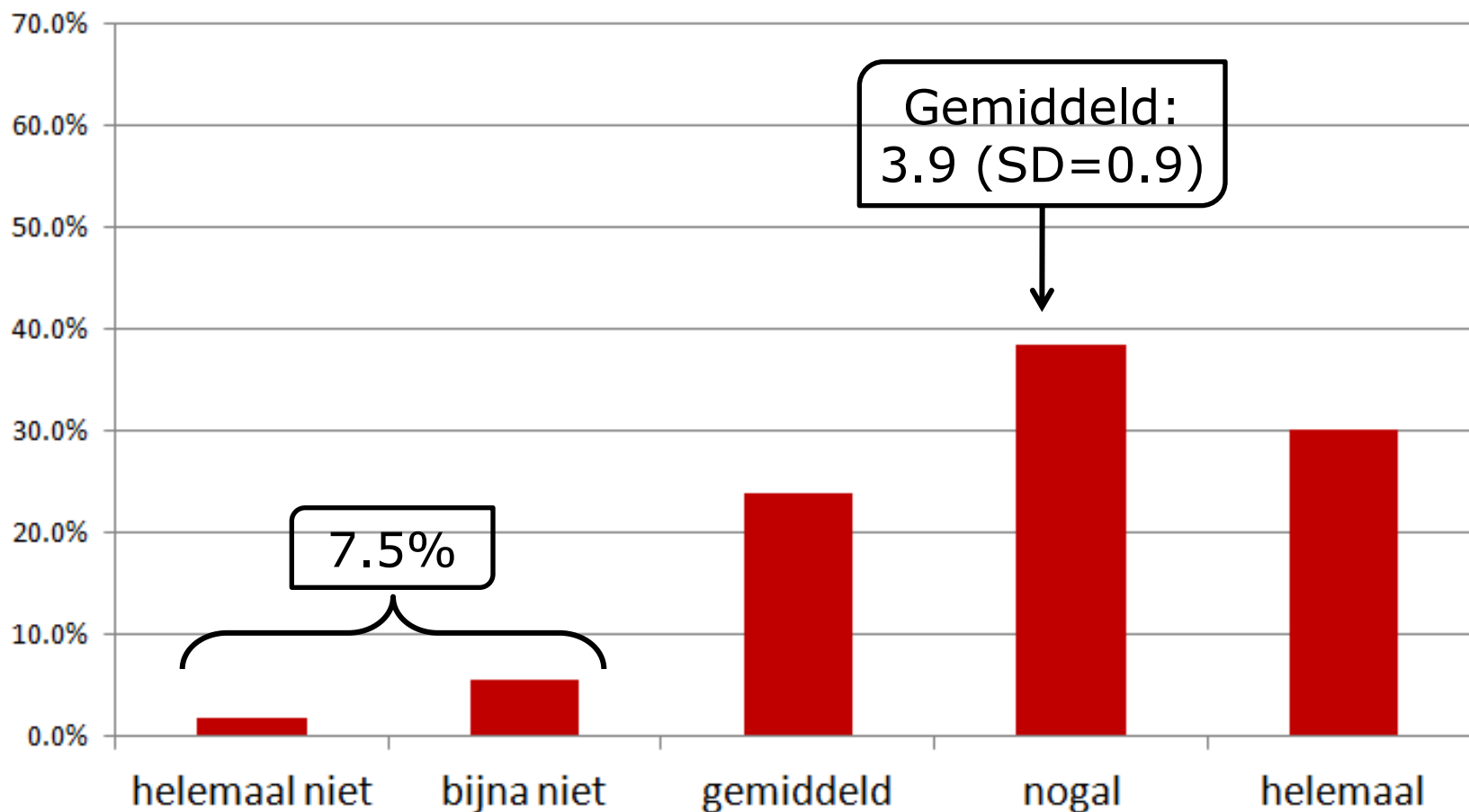
Q4: Heb je je eenzaam gevoeld?

Jongerenvragenlijst 13-jarigen: Welbevinden

■ KIDSCREEN-10

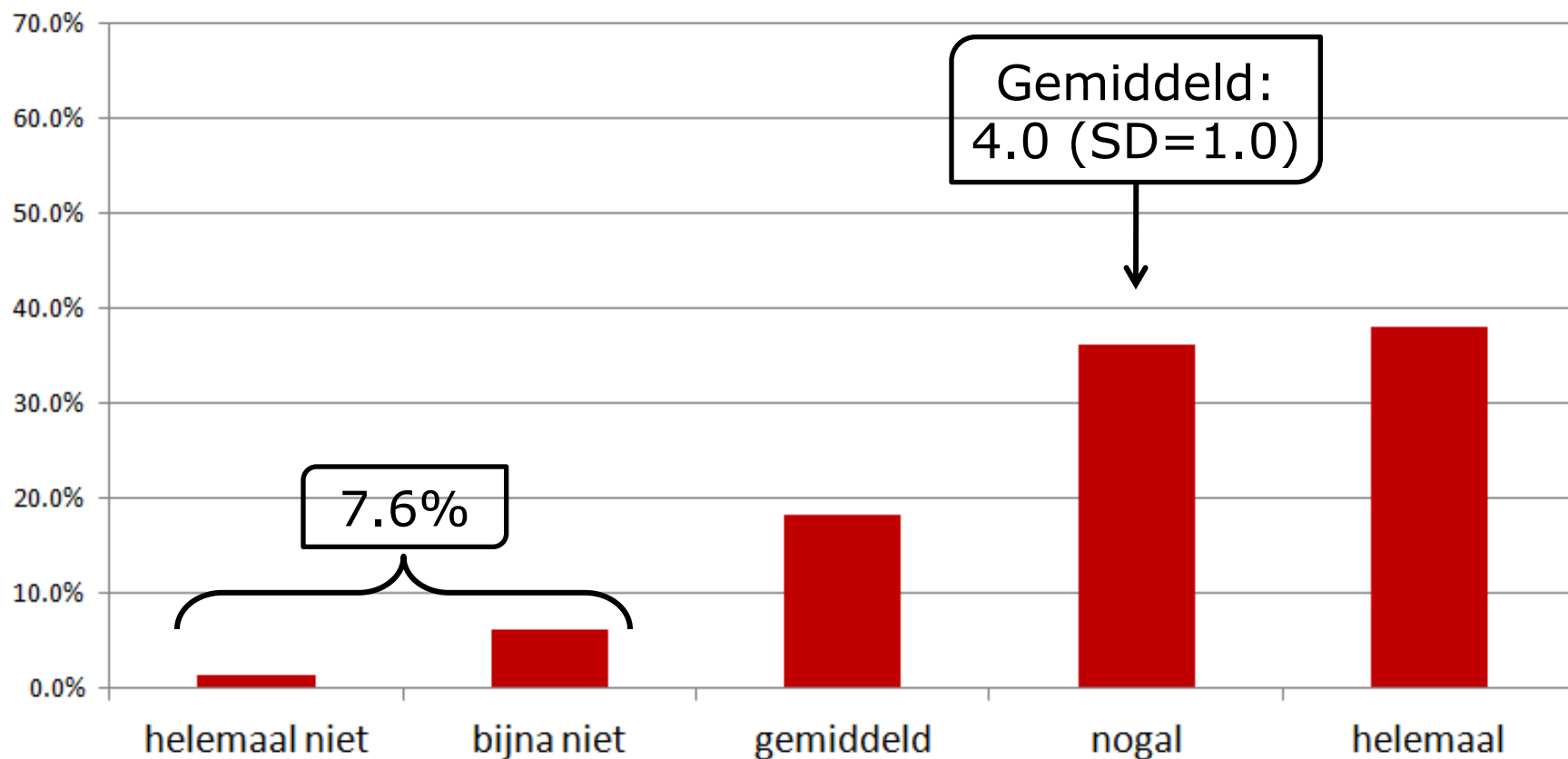
Q5: Heb je voldoende tijd voor jezelf gehad?

Jongerenvragenlijst 13-jarigen: Welbevinden

■ KIDSCREEN-10

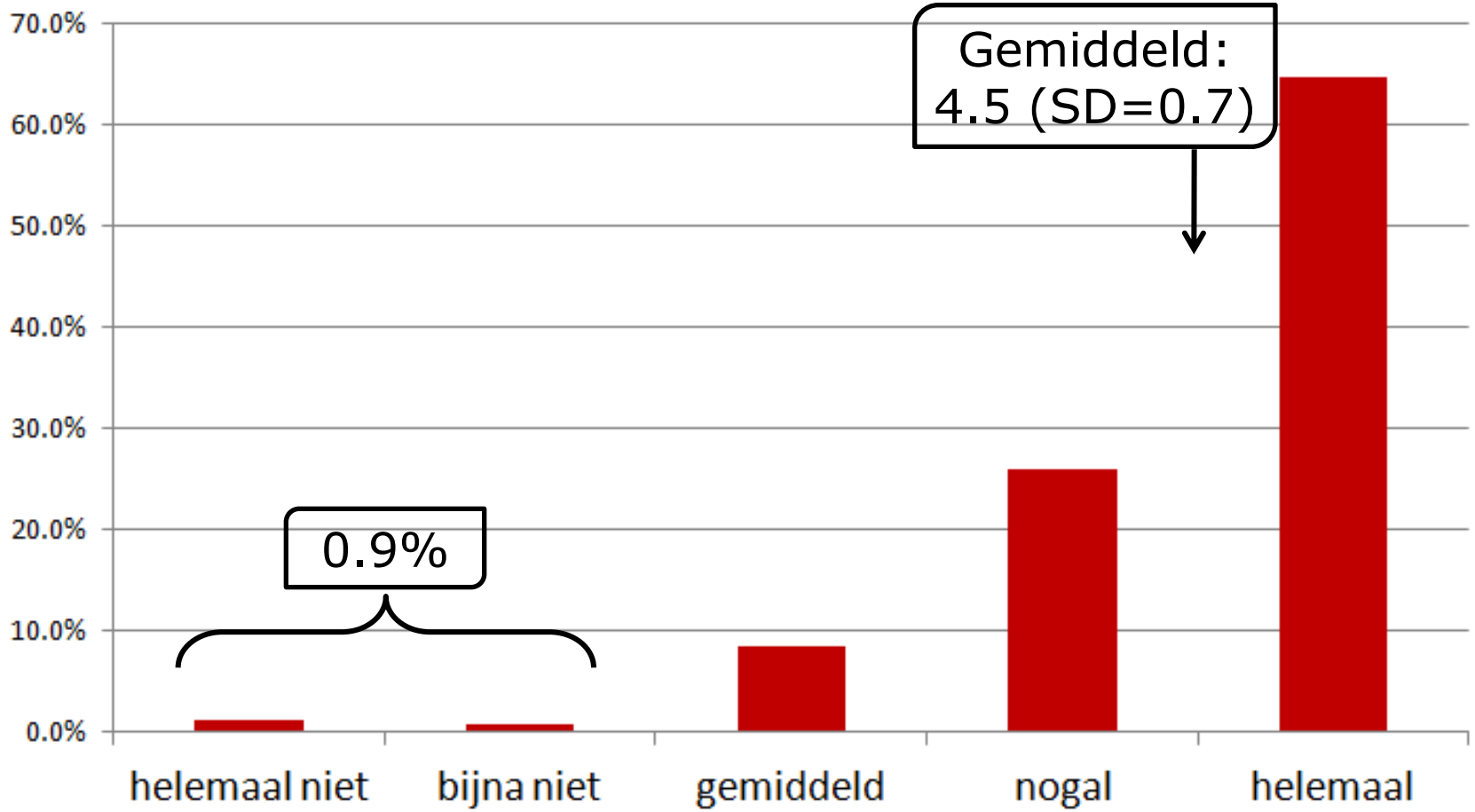
Q6: Heb je in je vrije tijd dingen kunnen doen die je wilde?

Jongerenvragenlijst 13-jarigen: Welbevinden

■ KIDSCREEN-10

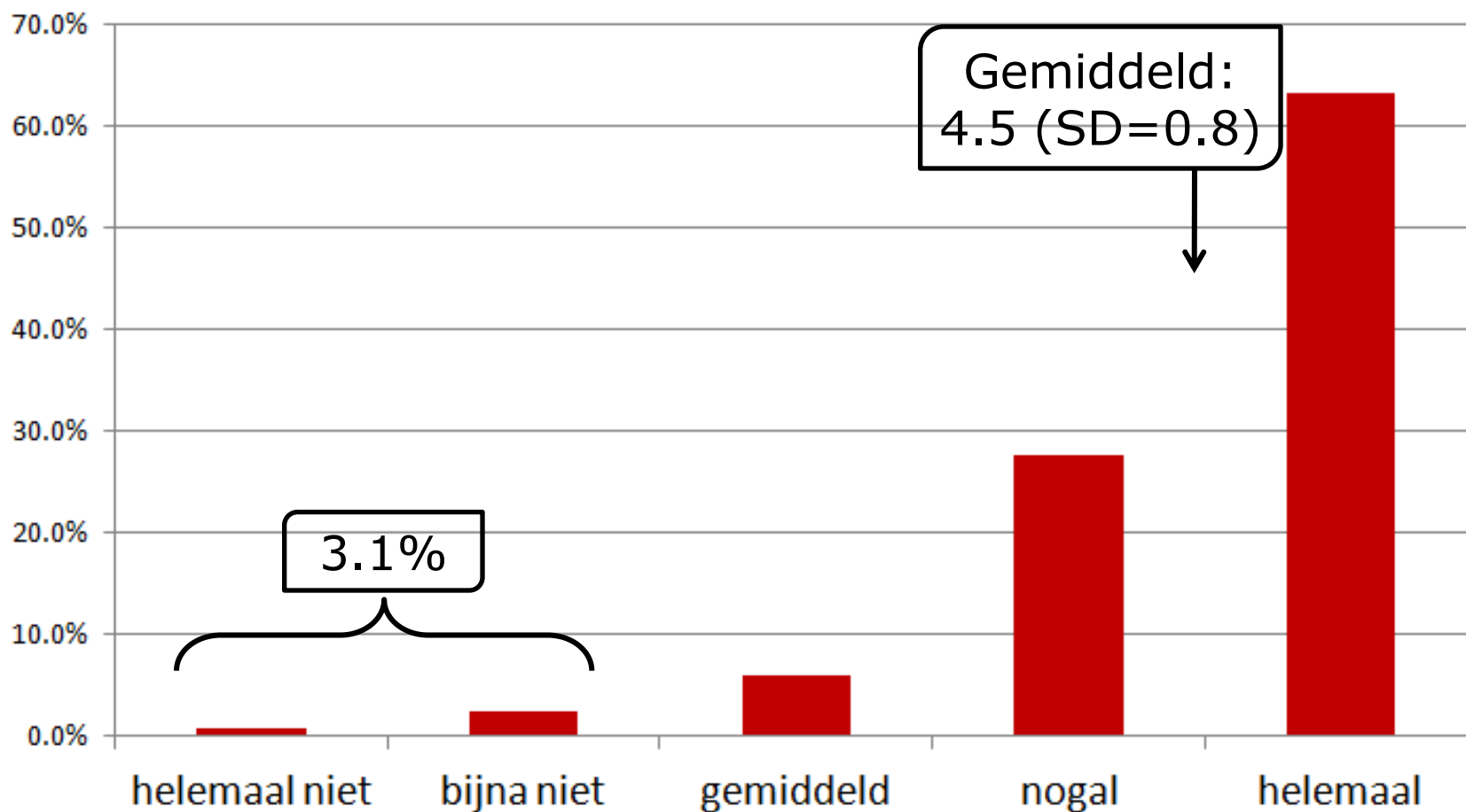
Q7: Hebben je ouders je eerlijk behandeld?

Jongerenvragenlijst 13-jarigen: Welbevinden

■ KIDSCREEN-10

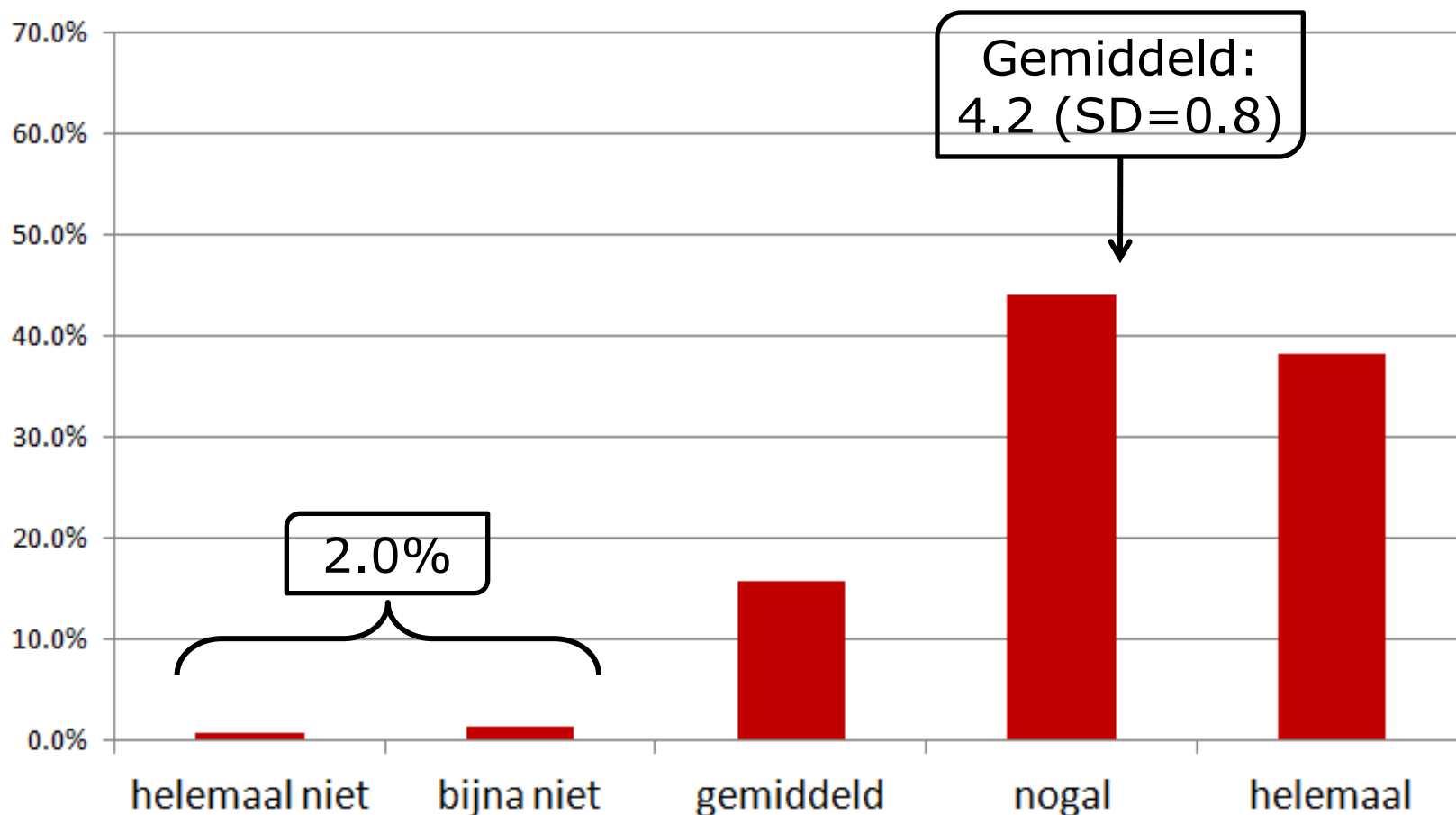
Q8: Heb je plezier gehad met je vrienden?

Jongerenvragenlijst 13-jarigen: Welbevinden

■ KIDSCREEN-10

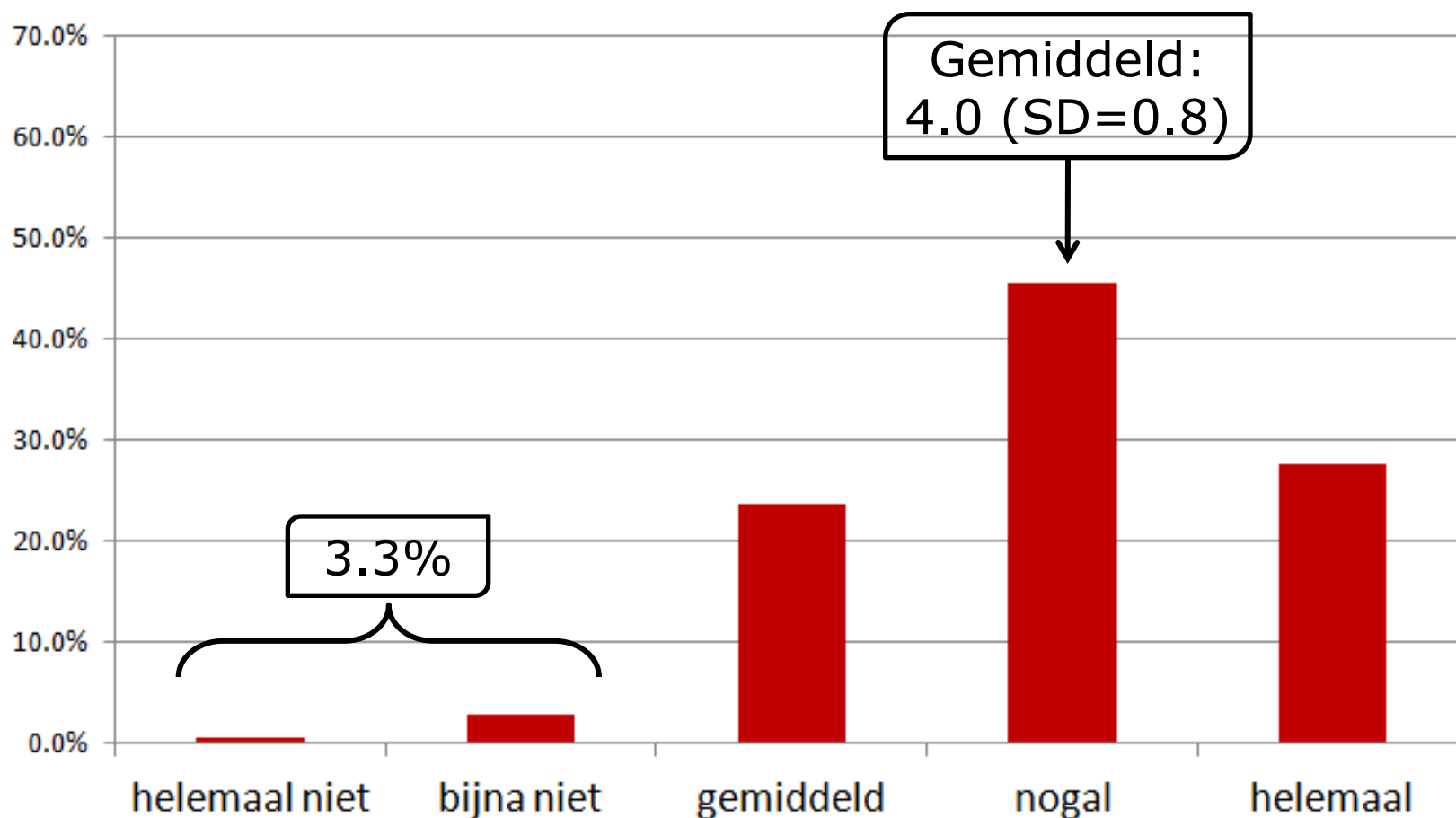
Q9: Is het goed gegaan op school?

Jongerenvragenlijst 13-jarigen: Welbevinden

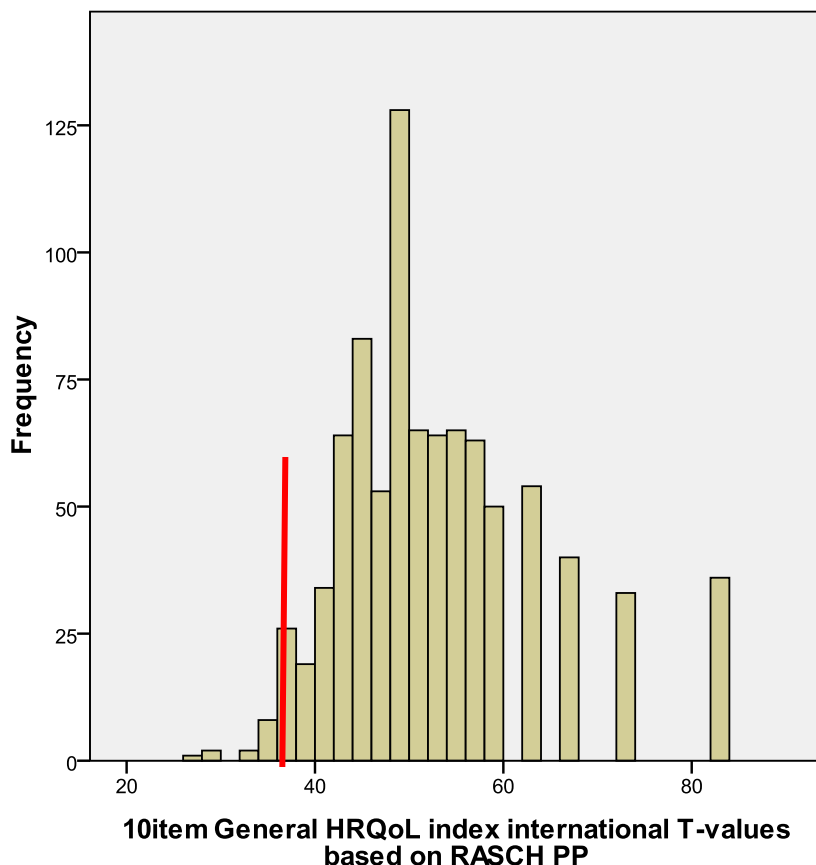
■ KIDSCREEN-10

Q10: Heb je goed kunnen opletten?

Jongerenvragenlijst 13-jarigen: Welbevinden

- KIDSCREEN-10 INDEX:** gezondheidsgerelateerde levenskwaliteit (Health Related Quality of Life, HRQoL)
 - Zeer lage HRQoL** (cut-off T-waarde < 38):

- Prevalentie: 4.4%**
- Geslacht (*):**
 Jongens : 2.6% - Meisjes: 5.7%
- Herkomst ouders (***):**
 België: 3.5% - WHO-A en B-D: 13.5%

Jongerenvragenlijst 13-jarigen: Welbevinden

■ KIDSCREEN-10 INDEX

■ Zeer lage HRQoL (cut-off T-waarde < 38):

■ **Leermoeilijkheden** (VL ouders) (**):

Ja: 7.1% - Nee: 2.1%

■ **Bezorgdheid van ouders** (VL ouders) (°):

(heel) veel zorgen 9.5%

geen (of matige) zorgen 4.2%

■ **Lid van een club of vereniging** (*):

Ja: 3.5% - Nee: 6.7%

■ **Minstens 1 beste vriend(in) in de klas** (*):

Ja: 4.0% - Nee: 9.5%

Jongerenvragenlijst 13-jarigen: Welbevinden

■ KIDSCREEN-10 INDEX

■ Zeer lage HRQoL (cut-off T-waarde < 38):

- Minstens 1 buitenschoolse activiteit per week met vriend(in)nen (***):

Ja: 2.4% - Nee: 8.3%

- Moeilijkheden met lichamelijke opvoeding (***):

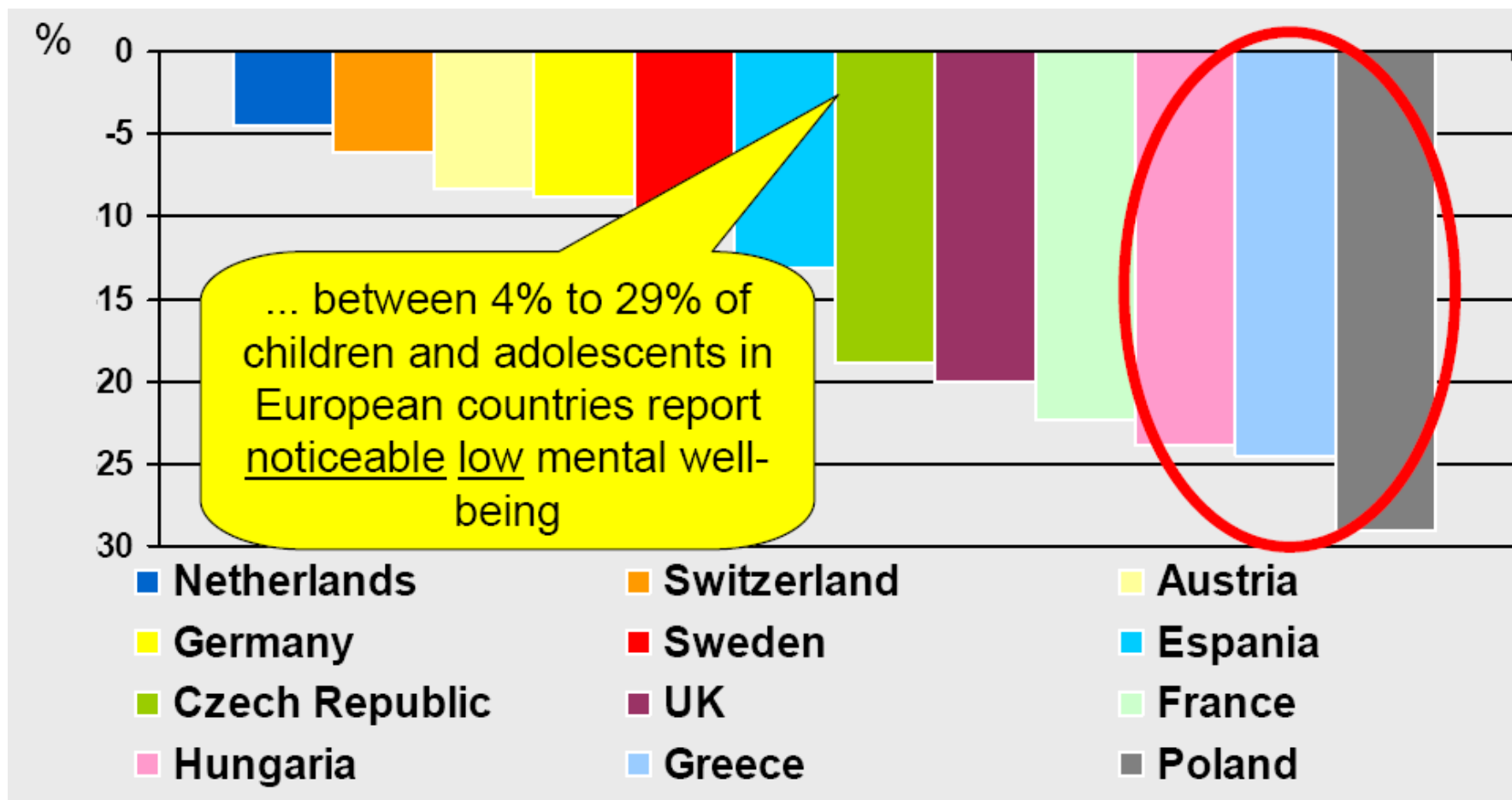
Ja: 15.6% - Nee: 3.4%

- Moeilijkheden met andere vakken (VL jongeren) (*):

Ja: 6.1% - Nee: 3.1%

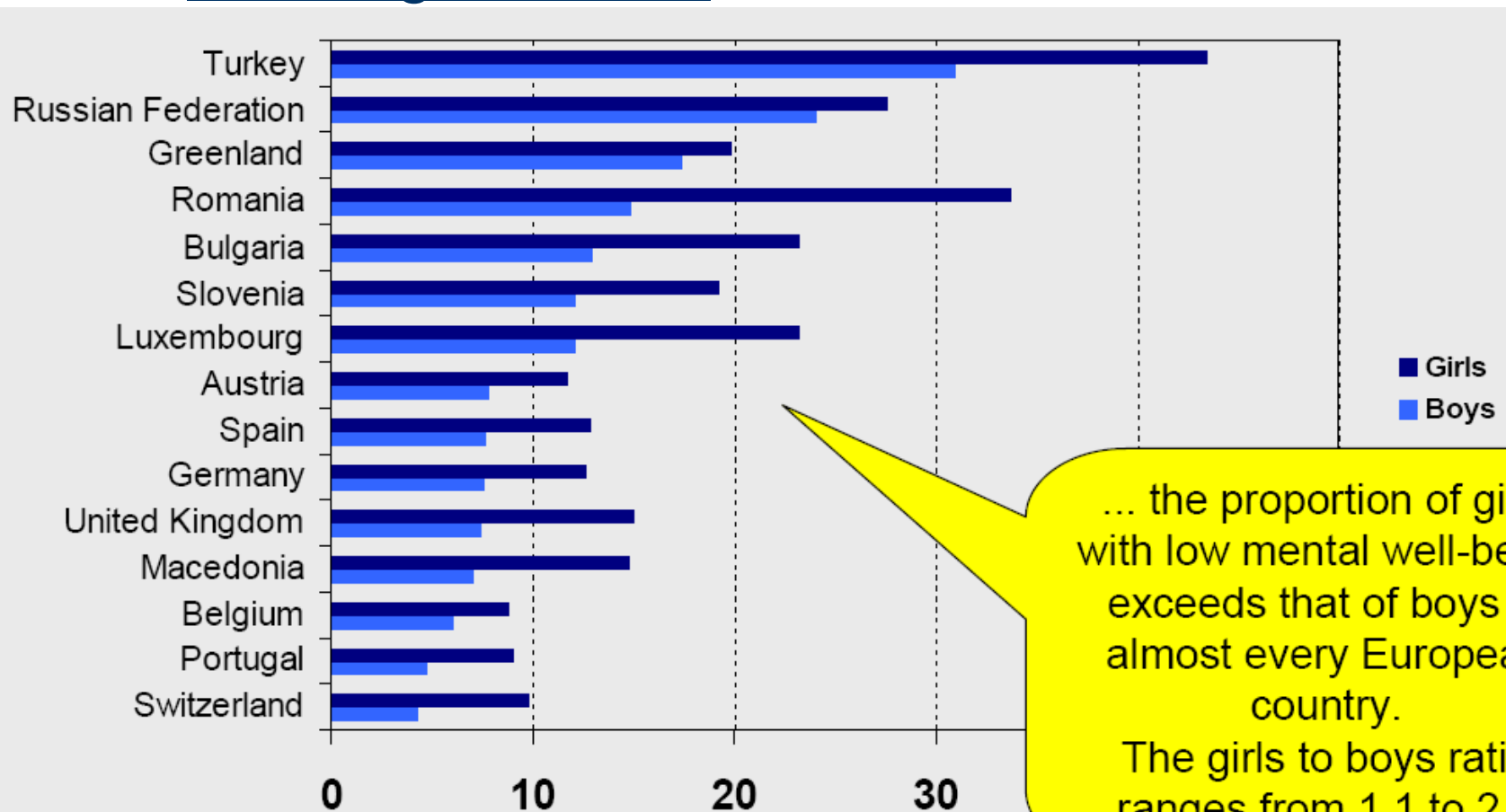
Jongerenvragenlijst 13-jarigen: Welbevinden

- KIDSCREEN 10 INDEX: HBSC-studie (2006)**
 - Zeer lage HRQoL (cut-off T-waarde < 38):

Jongerenvragenlijst 13-jarigen: Welbevinden

- KIDSCREEN 10 INDEX: HBSC-studie (2006)**
 - Zeer lage HRQoL (cut-off T-waarde < 38):

... the proportion of girls with low mental well-being exceeds that of boys in almost every European country. The girls to boys ratio ranges from 1.1 to 2.3

Gezondheid

- Bij 1 op 6 jongeren wordt een ernstig gezondheidsprobleem door ouders gerapporteerd
- Bij 1 op 6 jongeren wordt een diagnose van een emotionele, gedrags- of ontwikkelingsstoornis door ouders gerapporteerd
- 1 op 15 jongeren nam de voorbije 4 weken medicatie voor een ernstig gezondheidsprobleem
- Herkomst heeft geen significante invloed op het voorkomen van hogervermelde gezondheidsproblemen of medicatiegebruik

Bezorgheid ouders

- Ouders van niet-Westerse herkomst maken zich significant meer zorgen over de gezondheid, de ontwikkeling, het gedrag, de opvoeding, de schoolresultaten en de levensomstandigheden van hun kind

Tevredenheid van leven

- Bijna 1 op 10 jongeren (9,1%) rapporteert een lage tevredenheid met het leven
- Meisjes scoren significant slechter dan jongens
- Deze cijfers zijn vergelijkbaar met beschikbare cijfers bij Vlaamse jongeren van dezelfde leeftijd (HBSC, 2006)

Zelf-gescoorde gezondheid

- 2,4% van de jongeren scoort de eigen gezondheid als redelijk of slecht
- Meisjes scoren significant slechter dan jongens, vooral bij meisjes die ook een ernstig gezondheidsprobleem rapporteren in het voorbije jaar

Gezondheidsgerelateerde levenskwaliteit

- 4,4% van de jongeren scoort een zeer laag welbevinden
- Meisjes scoren significant slechter dan jongens
- Welbevinden is significant gerelateerd met herkomst van de ouders, gerapporteerde leermoeilijkheden, en verschillende factoren die uiting zijn van de mate van sociale integratie
- In vergelijking met leeftijdsgenoten van andere Europese landen scoort de levenskwaliteit van Vlaamse 12-jarigen hoog

Meer weten?

Dienst Jeugdgezondheidszorg

cecile.guerin@med.kuleuven.be

ciska.pieters@med.kuleuven.be

mathieu.roelants@med.kuleuven.be

karel.hoppenbrouwers@med.kuleuven.be